

Opinnäytetyö (AMK)
Sosiaalian koulutusohjelma
Toiminnalliset ja terapeuttiset menetelmät
2014

Helena Pouta

KAVERIA EI JÄTETÄ

– Pyhäjärvisseudun etsivässä nuorisotyössä toteutettu
ryhmätoiminnan projekti

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Helena Pouta

KAVERIA EI JÄTETÄ

Etsivä nuorisotyö alkoi opetus – ja kulttuuriministeriön rahoittamana hankkeena Pyhäjärvisuudella 1.9.2011. Tavoitteena oli tavoittaa syrjäytymisvaarassa olevat nuoret mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kohderyhmänä oli Euran, Säkylän ja Köyliön seudun 15 – 29 vuotiaat nuoret / nuoret aikuiset. Hankkeeseen osallistui kaksi etsivää nuorisotyöntekijää.

Toiminnallinen opinnäytetyö pohjautuu projektina toteutettuun ryhmätoimintaan etsivässä työssä Euran alueella. Etsivän työn alueen useat yhteistyötahot olivat myös toiminnassa mukana ja kehittämistoiminnan tavoitteena oli luoda uudenlainen työväline sekä menetelmä osaksi alueella tehtävää etsivää nuorisotyötä.

Ryhmätoiminnan ja opinnäytetyön toimeksiantajana on Euran kunnan nuorisopalvelut. Yhteistyökumppaneina toimi pääasiassa Euran perusturva ja työ- ja elinkeinotoimisto. Ryhmätoiminnan suunnittelu toteutettiin 8.11.2011-12.1.2012 ja ryhmätoiminta 17.1.2012-12.4.2012.

Tavoitteena on tuoda esille opinnäytetyössä miten ryhmätoiminta voi tukea ja vahvistaa etsivän nuorisotyön asiakkaana olevaa nuorta ja hänen elämän hallintaansa. Tavoitteena on myös tuoda esille miten toiminnallisin menetelmin nuorta voidaan ryhmän avulla tukea kokonaisvaltaisesti vahvistaakseen nuoren itsetuntoa, elämäntaitoja ja arjesta selviytymistä.

Tavoitteena on kuvata opinnäytetyöhöni ryhmätoiminnan vaiheiden toteuttamisen prosessia kehittämistyön ja toteuttamisen näkökulmasta. Ryhmätoiminta osoittautui sopivaksi työmenetelmäksi etsivään nuorisotyöhön. Projekti tuki syrjäytymisen ehkäisyä, sillä kukaan nuori ei keskeyttänyt ryhmätoimintaa. Esiin tulee toiminnan alkuvaiheen edellytykset, toiminnan suunnittelu ja toteutus niin asiakkaan kuin työntekijänkin näkökulmasta. Opinnäytetyössäni pyrin tuomaan esille työntekijän dialogisuuden ja panostuksen tärkeyden kehittämistyön työvälineenä.

ASIASANAT:

Etsivä nuorisotyö, sosiaalipedagogiikka, dialogisuus ja yhteisöllisyys.

BACHELOR'S THESIS (AMK) | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Social Services| Functional and Therapeutic Methods

Fall 2014 | 43

Anssi Lähde

Helena Pouta

STAND BY YOUR FRIEND

Outreach youth work project started at Pyhäjärvi lake area at 1st September 2011 funded by Ministry of Education and Culture. The purpose of the project was to reach youth who are in the risk of social exclusion as early stage as possible. Target group was youth aged 15 to 29/ young adults in Eura, Säkylä and Köyliö area. Two outreach youth workers work in this area.

Functional thesis project is based on group activity in outreach youth work in Eura area. The project was conducted in cooperation with different parents in the area and the aim of development work was to create new type of tools and methods to help outreach youth workers in their work in the area.

The client of the group activity and thesis is Eura municipality Youth Work Service. Basic Security Office and TE office in Eura were our partners. We planned the group activity project from 8th November 2011 to 12th January 2012 and 17th January 2012-12th April it was conducted.

The objective of the thesis is to bring out how group activity can support and strengthen person and her/his life management when being a client of outreach youth work. The aim is also to bring out how to support a young person to strengthen her/his self-esteem, life management and coping with everyday life.

The aim is to describe the phases of the group activity and the development work. Group activity proved to be a suitable working method for outreach youth work. All the young people remained involved in the group activity, so the project helped to avoid the risk of social exclusion. The preconditions of early-stage, planning of actions and realization from clients as employees perspective are arising. In my thesis I strive to highlight how important the employees investment in dialogue is as a tool when developing new methods in outreach youth work.

KEYWORDS:

Outreach youth work, social pedagogy, dialogue and collaboration

Sisältö

1 JOHDANTO	6
2 RYHMÄTOIMINTA ETSIVÄSSÄ NUORISOTYÖSSÄ	8
2.1 Etsivä nuorisotyö	8
2.2 Sosiaalipedagoginen työote	11
2.3 Yhteisöllisyys ja toiminnallisuus	12
2.4 Arjenhallinta	14
2.5 Dialogisuus	16
3 RYHMÄPROSESSIN KUVAUS	19
3.1 Edellytysten luominen toiminnalle	19
3.2 Ryhmän motivointi ja ohjaaja innostajana	21
3.3 Toiminnan suunnittelu	24
3.4 Toiminnan toteutus	27
3.5 Arvioinnin toteutus	29
4 KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET	31
4.1 Ryhmän arviointia	31
4.2 Ryhmäläisten arviointia	32
4.3 Ohjaajan toiminnan arviointia	34
5 YHTEENVETO	37
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	39
LÄHTEET	42
LIITTEET	

Liite 1. Muistio

Liite 2. Ryhmätoiminnan ohjelma

Liite 3. Ryhmäkysely

Liite 4. Mielialakysely

TAULUKOT

Taulukko 1. Suunnittelun aikataulu	25
--	----

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda esille projektin muodossa toteutettu ja luotu ryhmätoiminta etsivään nuorisotyöhön Pyhäjärvisseudulle, jolla on pyritty kehittämään Euran kuntaan etsivään nuorisotyöhön uusia työvälineitä ja menetelmiä. Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Euran kunnan nuorisopalvelut ja kohderyhmänä oli etsivän työn asiakkaat.

Etsivässä nuorisotyössä tulisi löytää uudenlaisia jatkopolkumahdollisuuksia niille nuorille, joiden toimintakyky ja voimavarat eivät ole riittäviä työelämässä tai koulussa oppimisen jaksamiseen. Opinnäytetyöni perustuu projektiin, jonka tarkoituksena oli tuoda eräänlainen työväline etsivään työhön, jolla voidaan tukea niitä nuoria, jotka tarvitsevat eniten tukea ja ohjausta elämänhallintaan.

Tässä ryhmätoiminnan menetelmässä on pyritty toteuttamaan ja tekemään monen yhteistyötahon kanssa yhteistyötä. Esiin nouseekin Euran kunnan oma palvelujärjestelmä, kolmas sektori sekä yksityiset yritykset. Projektissa toteutettuun yhteiseen toimintaan sisältyy tutustumista, vierailuja, ohjausta ja yhdessä tekemistä.

Ryhmätoiminta toteutettiin keväällä 2012 etsivässä työssä yhteistyössä Euran perusturvan kanssa. Ryhmätoiminta sai alkunsa etsivässä työssä tehdyn asiakaskartoituksen mukaan ja tarpeesta toteuttaa sekä kehittää uudenlaisia toimintamalleja. Ryhmätoiminnan suunnittelu alkoi Euran kunnan nuorisosihteerille esitetyn ryhmätoiminnan tarpeesta ja näin koolle kutsuttiin yhteistyökumppaneista koottu tiimi palaveria varten.

Palaverin tuloksena tuotettiin muistio, jossa mahdolliset etsivän työn asiakkaat kartoitetaan haastatteluineen. Sopivien asiakkaiden näkökulmasta suunnitellaan kokonaisvaltainen ryhmätoiminta. Ryhmätoimintaa todettiin olevan mahdollista ohjata myös kuntouttavan työtoiminnan periaatteella ja näin ryhmätoiminnan kesto on kolme kuukautta. Toimiessaan ryhmä kokoontui kaksi kertaa viikossa ja yhden tapaamisen kesto on neljä tuntia. Ryhmän tavoitteena oli kokoontua aina aamu – ja iltapäivisin.

Ryhmätoiminnan toteutumista seurattiin saaduilla palautteilla ryhmänjäseniltä ja yhteistyökumppaneilta. Ryhmän toiminnan seuranta toteutettiin myös kyselylomakkeilla asiakkailta sekä havainnointien ja keskustelujen perusteella.

Tässä opinnäytetyössä kuvataan ryhmätoiminnassa tärkeät asiat. Luvussa 3. kuvataan ryhmäprosessin etenemistä ja luvussa 4. tuodaan esille projektin tuottamia kehittämistyön tuloksia.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa teoriaan pohjautuvaa tietoa, miten voidaan ryhmätoiminnalla tukea niitä nuoria, jotka tarvitsevat eniten tukea, tietoa ja ohjausta elämänhallintaan ja arjesta selviytymiseen. Opinnäytetyöni toivon tuovan esille myös sen, miten ryhmätoiminnan avulla voidaan kehittää uudenlaista työvälinettä etsivään työhön ja joka mahdollistaisi menetelmän käytön myös sovellettavina osioina jatkossa muuallakin.

Ryhmätoiminnassa pyritään huomioimaan nuoria kokonaisvaltaisesti, nuori tulee kuulluksi ja arjenhallintataidot sekä vertaistuki ovat osana sosiaalipedagogiikan työotteella toteutettua ryhmätoimintaa.

2 RYHMÄTOIMINTA ETSIVÄSSÄ NUORISOTYÖSSÄ

Etsivässä nuorisotyössä käytetään usein sosiaalipedagogista työtettä jolloin yhteisöllisyys korostuu. Arjenhallinnan opettelussa korostuvat toiminnallisuus ja yhdessä tekeminen. Dialogisuus on ryhmätoiminnan tärkeä keskeinen osa.

2.1 Etsivä nuorisotyö

Etsivätyö on matalan kynnyksen työskentelyä, jonka asiakas määrittelee. Menetelmänä se perustuu dialogisuuteen ja kohtaamiseen. Asiakkaat ovatkin mukana työskentelyssä aina vapaaehtoisesti. Työskentely tapahtuu ja rakentuu aina luottamuksen kautta, jossa asiakas on itse tuen tarpeen määrittelijänä. Asiakkaan tulee aina saada luottaa siihen, että hänellä on mahdollisuus tehdä itse valintansa häneen koskevista asioista ja sekä siihen, että häntä kunnioitetaan. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 24.)

Etsivän työn asiakkaat ovat usein vaarassa syrjäytyä tai syrjäytyneitä. Asiakas saattaa tuntea olonsa ulkopuoliseksi. Etsivän työn näkökulmasta ulkopuolisuuden käsitettä tarkastellaan niin että ihminen on joutunut tai ajautunut yhteiskunnan ulkopuolelle. Tämä näkyy esimerkiksi puutteellisena palveluiden saantina. Ihmisellä on oikeus saada juuri hänelle kuuluvat palvelut, joista hänelle olisi hyötyä ja se tukisi hänen osallisuuttansa. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 58.)

Syrjäytyneiden nuorten on vaikea toimia yhteiskunnassa. Koulunkäynti saattaa keskeytyä, työllistyminen on hankalaa, perhesuhteissa ja asumisessa voi olla ongelmia. Syrjäytyminen voidaan nähdä prosessina, jonka lopputulos on syrjäytyneisyyden tila. Usein syrjäytymisprosessi etenee seuraavasti. Koulussa ja sosiaalisessa toimintaympäristössä esiintyy vaikeuksia. Koulu voi keskeytyä tai nuori voi alisuoriutua. Nuori voi jäädä työttömäksi, alkaa käyttää päihteitä ja jopa kriminalisoitua. Prosessin viimeisenä vaiheena on laitostuminen tai eristäytyminen yhteiskunnasta. (N.Hakkarainen 2011,10.)

Ne nuoret jotka ovat jääneet yhteiskunnan palvelujen ulkopuolelle, voivat olla vaikeasti tavoitettavissa. Syrjäytymisestä aiheutuu suuria kustannuksia ja se koskettaa inhimillisesti ja yhteiskunnallisestikin. (N.Hakkarainen 2011,11-12.)

Etsivän nuorisotyön tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin.

Etsivän työn tehtävänä on auttaa 15-29 -vuotiaita nuoria ja nuoria aikuisia, jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta esimerkiksi opiskelussa, ammatinvalinnassa, työn etsinnässä ja oman elämän suunnittelussa. Työn tarkoituksena on auttaa asiakas sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Työ tehdään ensisijaisesti perustuen asiakkaan itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta.

Toiminta perustuu avoimeen ja luottamukselliseen keskusteluun. Yhdessä asiakkaan kanssa etsitään vastauksia hänen mieltään askarruttaviin kysymyksiin. Asiakkaan elämässä pienetkin asiat voivat muodostua suuriksi haasteiksi.(Euran kunta 2014.)

Etsivässä työssä asiakkaan kohtaamisessa ei lähtökohta ole heidän muuttaminen tai heihin vaikuttaminen. Työntekijän ja asiakkaan välille kontaktin synnytyä tulee aina vuorovaikutustilanne, joka aina tuottaa jonkin vaikutuksen asiakkaaseen. Dialogisuuden merkitys nousee näin esille asiakkaan kanssa työskennellessä. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 94.)

Työntekijään voi ottaa yhteyttä niin asiakas itse kuin hänen vanhempansa tai kaverinsakin. Asiakkaaksi voi ohjautua myös eri yhteistyöverkostojen kautta.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä ja sen tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen sekä luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivässä työssä etsitään yhdessä asiakkaan kanssa ratkaisuja hänen ongelmiinsa ja kysymyksiinsä sekä autetaan häntä saavuttamaan tarvitsemansa palvelut.

Lähtökohtana etsivässä työssä on asiakkaan kohtaaminen arvostavasti, voimavaraistavana viestinä on, että ihminen on arvokas ja hänen mielipiteensä ja toiveensa tulee tulla kuulluksi. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 96.)

Tärkeimpänä etsivän työn tehtävänä on auttaa kaikkia alle 29-vuotiaita asiakkaita, jotka ovat jääneet koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolelle ja niitä, jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivässä nuorisotyössä mahdollistuu asiakkaalle varhainen tuki, jos ja kun hän sitä itse haluaa.

Etsivässä työssä kohdataan ongelmia palveluiden järjestämisessä ja toiminnassa. Asiakas voi jäädä esimerkiksi sekä koulutuksen että työmarkkinoiden ulkopuolelle. Hän voi jäädä jopa ilman työmarkkinatukea. Tämä voi tuoda asiakkaalle ulkopuolisuuden tunnetta, jonka vähentämiseksi asiakkaan kanssa ensisijaisesti työskennellään. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 93.)

Nuorisolain muutoksessa (astui voimaan 1.1.2011) (laki 693/2010 ja HE 1/2010.) säädetään muun muassa etsivästä nuorisotyöstä. Laissa sanotaan, että kunta tarvittaessa toteuttaa etsivää nuorisotyötä ja kunta voi myös hankkia itse palvelun.

Kunnassa on oltava paikallisista viranomaisista koottu nuorten ohjaus- ja palveluverkosto. Verkostoon voi kuulua opetus-, sosiaali- ja terveys- ja nuorisotoimen sekä työ- ja poliisihallinnon edustajat sekä lisäksi mahdollisesti puolustushallinnon ja muiden viranomaisten edustajia. Verkoston tehtävänä on yhteistyössä yleisesti suunnitella nuoria koskevia asioita vuorovaikutuksessa nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Verkostossa ei käsitellä yksittäisiä nuorta koskevia asioita. Vaikuttavuuden parantamiseksi nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävänä on:

- 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;
- 2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus;
- 3) suunnitella ja tehostaa yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi ja tarvittaessa palvelusta toiseen siirtymiseksi;

4) edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken. (Nuorisolaki 693/2010 § 7a)

Pyhäjärvisuudulla toteutetaan hankkeena etsivää nuorisotyötä. Euran kunnassa toimii lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä. Työryhmä käsittelee lasten ja nuorten hyvinvointia koskevia asioita eri hallintokuntien rajat ylittäen.

2.2 Sosiaalipedagoginen työote

Sosiaalipedagogiikka yhdistää sosiaalisen ja pedagogisen alan. Sosiaalipedagogiikka tarkastelee myös sosialisaatiota eli yksilön sosiaalista kasvua. Toisaalta on tarkasteltavana sosiaalisten ongelmien pedagoginen kohtaaminen. Sosiaalipedagogiikkaa voidaan lähestyä koulutusalan tai ammatti – ja työalana, sitä voidaan myös lähestyä tiede – ja tutkimusalana. Kun sosiaalipedagogiikkaa tarkastellaan ammatti – ja työalaa ohjaavana ajattelutapana esiin tulee seuraavanlaisia sosiaalipedagogisen työorientaation keskeisiä ajatuksia.

- Tarpeiden tunnistaminen ja motivaatio
- Itseapuun auttaminen, subjektiivisuus ja autonomia
- Sosiaalinen integraatio, arjen ongelmien kohtaaminen ja ratkaiseminen. Myös parempi arki ja tukeminen elämänhallinnassa. (Kivelä & Lempinen 2009,10.)

Ryhmien kanssa työskennellessä on lähtökohtana ryhmäläisten kokemat tarpeet. Tarpeet myös elävät ja ne voivat muuttua, tarkentua tai vaihtua toisiksi. (Kivelä & Lempinen 2009,11.) Sosiaalipedagogisessa orientaatiossa ihminen nähdään itsenäisenä, ajattelevana, tajuavana ja toimivana yksilönä. Hän on subjekti, jolla on mahdollisuus vaikuttaa itse omaan elämäänsä. Vaikutus tapahtuu oman toiminnan, valintojen ja suhteiden kautta. Näitä vaikutuksen tapoja voidaan opetella ja harjoitella ryhmässä ja yksinkin. Subjektiivisuuden ja itsenäisyyden vahvistuminen näyttäytyykin ihmisessä kykyinä ja mahdollisuuksina itseapuun.

Yksilöksi kasvamisen ja itsenäistymisen ohella sosiaalipedagogiselle orientaatiolle on ominaista huomioida integroituminen myös yhteisöihin ja yhteiskuntaan. Siihen liittyminen ja kiinnittyminen on edellytys itsensä tuntemista, taitoa ja ky-

kyä toimia vuorovaikutuksessa sekä myös tunnetta elämänhallinnasta. Sosiaalipedagoginen näkemys sosiaalisesta integraatiosta pitää sisällään vapauttavan ja uudistavan pohjavireen: Itsenäisenä toimijana ihminen kuuluu yhteisöihin ja yhteiskuntaan taas vapaana ja kriittisenä, olosuhteisiin ja ympäristöönsä vaikuttavana kansalaisena.

Sosiaalipedagogisesti orientointuneessa työssä onkin tavoitteena itsenäisesti elämäänsä hallitseva ja ympäristönsä kanssa sekä yksinään pärjäävä ihminen. Tavoitteena on myös hyvinvoiva ja elämänvaiheissaan selviävä ihminen. (Kivelä & Lempinen 2009,11.)

Sosiaalipedagogisessa orientaatiossa huomioidaankin hyvinvoinnin kaikkia ulottuvuuksia, erityisen painon kuitenkin ollessa subjektiivisessä näkökulmassa. Tässä esiin nousee keskeisenä omiin tuntemuksiin, kokemuksiin ja arvostuksiin perustuva tietoisuus oman hyvinvoinnin tasosta. Kivelä ym. toteavat, että hyvinvoinnin ja elämänhallinnan teoreettiset käsitteet tulevat todeksi siellä, missä ihminen elämäänsä elää eli arjessa ja sen hallinnassa. Kun tavoitteena on tavoitella yksilön autonomiaa ja subjektiivutta, voidaan siis tarkastella tavoitteiden toteutumista seuraamalla muutoksia tämän kokemassa elämänhallinnassa ja hyvinvoinnissa. Tällöin nämä saavat muotonsa ja näyttäytyvät yksilölle itselleen niin kuin työntekijällekin perusteltuna kokemuksena yksilön oman arjen hallinnasta. (Kivelä & Lempinen 2009,12.)

Sosiaalipedagogisen toiminnan pääasiallisena alueena nähdäänkin yksilön ja yhteisön voimavaralähtöinen ennaltaehkäisevä työ. Työntekijän sosiaalipedagogisista taidoista nousee reflektiivinen, tilannesidonnainen ja verkostoitunut sekä asiakaslähtöinen työote. (Lammi 2011, 22; Semin 2005,42.)

2.3 Yhteisöllisyys ja toiminnallisuus

Yhteisöllisyys sekä yhteisö ovat paljon käytettyjä käsitteitä ja ne tarkoittavat monia eri asioita. Yhteisöllä voidaan tarkoittaa jotakin toiminnallista kokonaisuutta, jossa yhteisön jäsenillä on yhteisiä tavoitteita, arvoja ja yhteistä tekemistä ja toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhteisöllisyys syntyykin yhteisön

jäsenten välisestä keskinäisestä vuorovaikutuksesta. Yhteisössä jäsenet ovat tietoisia heitä yhdistävästä asiasta ja näin se luo myös yhteisyyden tunnetta. Yhteisö tarvitsee aina rakenteet toimintansa jäsentymiselle ja vuorovaikutukselle: työnjakoa, johtajuutta, keskustelu – ja päätöksentekorakenteita. Tavoitteena on tuottaa vuorovaikutuksen avulla yhteistä tietoisuutta yhteisiin tavoitteisiin. (Raina & Haapaniemi 2007,34.)

Yhteisökasvatuksessa ja sen sovelluksissa on aina yhdessä sovitut, yhteisökehityksen myötä tarvittaessa muuttuvat normit, joihin ryhmä yhteisesti sitoutuu ja nämä ovat oleellinen osa onnistumisen edellytyksiä. Luovat puitteet onkin edellytys tavoitteelliselle toiminnalle. Tavoitteiden saavuttaminen on tärkeä lähtökohta puhuttaessa yhteisöllisyydestä ja ryhmän on otettava koko ryhmä mukaan muotoilemaan tavoitteita, suunnittelemaan, päättämään ja toteuttamaan ryhmän päätöksiä. (Kaipio 1999, 220.)

Ryhmätoiminnan käynnistämisen ideasta ryhmän aloitukseen kestävästä prosessista löytyy usein seuraavat vaiheet:

1. Tieto ja kokemus ryhmän tarpeellisuudesta, 2.Yhteistyökumppaneiden valitseminen ja etsintä. 3. Kohdejoukon tavoittaminen. 4. Ihmisten mukaan kannustaminen. 5. Ryhmän aloittaminen toimintoiheen.

Yhteistyökumppaneita käynnistämiseen voi löytyä julkiselta sektorilta kuin myös paikallisista toimijoista, kumppanuuksia on hyvä etsiä myös järjestöiltä. (Laimio ym. 2010, 30 – 31.) Vertaisryhmän keskeisiä merkityksiä ovatkin kokemukset, niiden vaihtaminen ja jakaminen. Tavoitteita ovat oman identiteetin vahvistuminen ja selkiytyminen ja tärkeänä voimaantuminen. (Laimio ym.2010, 26).

Vilen ym. (2002) toteaa, että on tärkeää kuulua ryhmään, jossa välitetään ja huolehditaan toisista. Elämäntilanteessa, jossa sosiaaliset suhteet ovat heikkoja, voi korostua tarve kuulua ryhmään, jossa tulee kuulluksi ja voi jakaa kokemuksia. (Vilen ym. 2002,203.)

Toiminta voi olla mitä tahansa toimintaa, se voi olla ystävällinen ele tai konkreettinen apu. Se voi olla arjen asioiden tekemistä yhdessä, laskujen maksamis-

ta tai kaupassa käymistä. Toiminnallista tukemista verrataankin usein osana kuntoutusta, jolloin työntekijä antama tuki on auttamista asiakkaan selviytymistä arjessa. Joidenkin asiakkaiden kanssa voi yhdessä tekeminen ja kokeminen olla tuottavampaa kuin yhdessä puhuminen (Vilen ym. 2002, 218.)

Etsivää työtä voidaan tehdä monilla menetelmillä, kuten ryhmätoiminnalla tai yksilöohjauksella. Etsivässä työssä korostuu työntekijän ammatillinen asenne asiakkaisiin ja kohtaamiinsa ihmisiin asiakas- ja palvelutilanteissa sekä kentällä. Työtä tehdään yhdistelemällä eri menetelmiä, näitä voivat olla keskustelut, yhdessä asioiden hoitaminen tai yhteisesti johonkin toimintaan osallistuminen. Tärkeää on löytää ne työskentelyn tavat, jotka auttavat asiakkaan edistymistä hänen tilanteensa ja elämänlaatunsa parantamiseksi. Menetelmät tulisi valita siten, että ne tukevat aina luottamuksen rakentumista. Esille nouseekin, että erilaiset toimintaympäristöt, kuten virastot tai vapaa-aikaan liittyvät paikat tarvitsevat toimiakseen erilaisia työ- ja lähestymistapoja. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 70.)

2.4 Arjenhallinta

Arjenhallinta on toiminnallista, kokemuksellista ja välitöntä palautetta antavaa. Arjenhallinta on omaan elämään ja lähiympäristöön vaikuttamista ihmisen omilla tiedoilla ja taidoilla sekä niiden osaamisen kartuttamista. Arjen hallinnassa keskeistä on osaaminen, tiedon hankinnan ja sen käsittelyn taidot sekä vuorovaikutustaidot. (Kivelä & Lempinen 2009, 12.)

Lähtökohtana arjenhallinnassa on tiedostaa sekä luoda fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista turvallisuutta tuova tila. Ryhmää ohjattaessa arjenhallinnan taitoja kohti on alussa jo luotava ja kiinnitettävä huomiota turvallisen yhteisen tilan luomiseen. Turvallinen tila antaa yksilölle mahdollisuuden kokea osallisuutta, kiinnittymistä ja kuulumista vertaisryhmän lisäksi myös yhteiseen tilaan. Tila heijastaa ja palauttaa mieleen ryhmän yhteistä kokemushistoriaa. (Kivelä & Lempinen 2009,12.)

Ryhmän yhteinen tila vaatii ylläpitoa ja tämä edellyttää rutiininomaisesti erilaisen arjen taitojen hallintaa. Omassa kodissa tulee harjoittaa perustarpeiden tyydyttämistä kuten huolenpitoa omasta hygieniasta, ruuanlaittoa ja tilan siisteydestä. Tulee myös huolehtia toiminnan ja levon rytmittämisestä, talousasioiden hallinnasta ja suunnittelusta. Nämä taidot edistävät viihtyvyyttä ja mahdollistaa yksilön kuin ryhmänkin fyysistä ja psyykkistä jaksamista. (Kivelä & Lempinen 2009, 14.)

Kodin ylläpitotaidot ovat arjen rutiineja ja rutiineilla on merkittävä arjenhallintaa tukeva vaikutus. Ryhmässä tulisikin harjoitella sellaisia arjen taitoja, jotka ovat mahdollisimman lähellä ryhmäläisen omaa arkea.

Ryhmässä voi mahdollistua jäsenen itsetunnon koheneminen, jos hän voi ja onnistuu auttamaan toista ryhmän jäsentä. Vertaistukiryhmässä voi mahdollistua myös muuttuminen autettavasta auttajaksi vaikka hetkeksikin, näin se voi tuoda onnistumisen tunnetta jäsenen omassa elämänhallinnassa. Ryhmän tuki, ja sen tuoma kannustava ilmapiiri voi olla oleellista ja tärkeää asiakkaan muutokseen pyrkiessä. Pelkkä tieto jo oman ryhmän olemassa olost, ja tiedossa olevat suunnitellut tapaamiskerrat voivat kannustaa asiakasta arjessa olemista. (Vilen ym. 2002, 204.)

Vertaisryhmätöiminnan tarkoituksena on, että ryhmään osallistuvien on mahdollista käsitellä ongelmiaan yhdessä toisten samanlaisessa tilanteessa olevien kanssa. Ryhmässä on mahdollista saada omaan elämäntilanteeseen uutta näkökulmaa. Tärkeää on myös tunne siitä, ettei ole yksin vaikeuksiensa kanssa. Ryhmässä toimiminen on vastavuoroista, samalla kun saa tukea muilta sitä myös voi antaa muille. (Sosiaaliportti 2013)

Ryhmä on jäsenelle merkityksellinen oppimisympäristö yhteistyön tekemisen kannalta ja vuorovaikutustaitoja harjoiteltaessa. Ryhmässä saa uusia näkökulmia, tukea vertaisilta, peilauspintaa sekä yhteisiä kokemuksia ryhmän toiminnasta. Toteutuessaan ryhmä toimii toisiaan vahvistaen tuodessaan esille asiakkaan omia ajatuksia sekä jäsenen kommentoidessaan toisia jäseniä ja kehittäessään uusia ratkaisuja. (Kivelä & Lempinen 2010, 30.)

2.5 Dialogisuus

Dialogi tulee sanoista dia – läpi – ja logos, alun perin se tarkoittaa ”välillä olevaa” taikka ”väliin kerättyä”. Dialogissa näin kerätään väliin jotain (suhteessa toiseen ihmiseen) jota yksin ei voi saavuttaa. (Vilen ym. 2002, 64.)

Ohjaajan rooli korostuu jo heti ryhmän ensi tapaamisella. Ohjaajalta vaaditaan leppoisaa ja rauhallista roolia turvalliseen ensikohtaamiseen, lisäksi empatiisuutta, ystävällisyyttä ja ryhmäläisten tasa-arvoista kohtelua. Ryhmäläisten tulee saada tuntee olevansa tervetulleita ryhmään. Arvostava ja hyväksyvä vuorovaikutus on keskeistä sekä edellytys onnistumiselle. Ryhmän jokainen koontuminen on aina merkityksellinen ja ainutkertainen kaikille. Ryhmässä tulee saada olla oma itsensä ja kaikkia ryhmän jäseniä kuuluu kunnioittaa. (Laimio ym. 2010, 51.)

Arvostava vuorovaikutus ja toisen kunnioittaminen toteutuu, kun ymmärretään että jokainen ihminen on ainutlaatuinen ja omalla tavalla ajatteleva ja toimiva yksilö. Kun arvostava vuorovaikutus toteutuu voi ihminen oppia kuuntelemaan, ymmärtämään ja arvostamaan toisen jäsenen toimintaa ja ajatuksia, huolimatta siitä että ne poikkeaisivat omista näkemyksistä. (Laimio ym. 2010, 52.)

Ryhmässä on kaikilla vastuuta sekä valtaa osallistua ryhmään, mutta myös oikeus olla osallistumatta vuorovaikutukseen ryhmässä. Hiljaisuuskin on vuorovaikutusta ja se voi olla positiivista tai negatiivista. Jos hiljaisuus on esteenä ryhmän toiminnalle, olisi hyvä asiasta yhteisesti keskustella. Onnistuneessa vuorovaikutuksessa yhdistyy sanattomat ja sanalliset viestit. Ryhmän tai ohjaajan toiveesta voidaan ryhmän apuna käyttää erilaisia toiminnallisia menetelmiä kuten musiikkia ja tarinoita. (Laimio ym.2010, 52-53.)

Ryhmän käynnistämisen alkuvaiheissa on jo toiminnan tarve tiedossa. Tietoon on tullut kuka on kuullut tarpeen ja kuka kokoaa ryhmän sekä käynnistää. Ryhmän käynnistäminen on helpompaa, kun on tiedossa miten toimia, miten ryhmäläiset löydetään ja mitä tarvitaan ryhmän alkuun saattamiseksi. (Laimio ym.2010, 29.)

Ennen vertaisryhmän perustamista vastauksia tarvitaan kysymyksiin kuka, miksi, keille, missä, mitä ja miten. Toiminnan käynnistäjänä ja ryhmän ohjaajana voi toimia sama henkilö. (Laimio ym. 2010, 30.)

Tavallisessa arjessa vuorovaikutuksessa toisen ongelmia saatetaan joskus vähätellä, koska niitä ei ehkä ymmärretä. Ryhmätilanteessa, jossa kaikkia ihmisiä kiinnostaa sama asia, yksilö kokee tulleensa helpommin ymmärretyksi. (Vilen ym. 2002, 203.)

Työntekijän tulisi luoda sellaista dialogia, joka edesauttaa asiakkaan onnistumista ja ratkaisua asialleen. Asiakkaan tulisi saada nähdä itsensä arvokkaana, selviytyjänä ja ongelmien ratkojana. Tämä mahdollistuu välttämällä syyllistämistä, syyttelyä ja leimaamista. (Vilen ym. 2002, 130.)

Onnistunut terapeuttilinen kohtaaminen on osa dialogia, jolloin voidaan hyödyntää ja auttaa ihmistä löytämään ja tunnistamaan omia voimavaroja sekä sitä kautta saamaan asiakkaalle tunteen omasta elämänhallinnasta. Kun tavoitteena on kuunnella ja tukea ihmisessä jo olevia voimavaroja, auttaa se häntä ratkomaan elämänsä päivittäisiä ongelmia ja tuo näin voimaantumisen kokemuksia. Tämän voi mahdollistaa vertaisryhmässä tai yksilöllisesti keskustellen sekä yhdessä toimimalla. (Vilen ym. 2002, 23.)

Dialogi nähdään siis vuoropuheluna, jossa on oleellista keskittyä kuuntelemaan ja olemaan avoin tuleville asioille. Dialogisuus on siis tapa toimia vuorovaikutuksessa ja tapa kohdata toinen toisensa. Isaacs(2001) korostaa dialogin olevan kykyä ottaa vastaan sanoja ja hiljentää oma sisäinen hälinä. Dialogissa yritetään välttää nopeiden johtopäätösten tekemistä ja annetaan asioiden leijua ilmassa sekä pitkitetään omien mielipiteiden muodostamista. Pyritään siis tarkoitukseen, jossa voimme aidosti kuunnella niin itseämme kuin muitakin. Tämä vaatii siis kykyä eläytyä toisen ihmisen asemaan. Dialogissa korostetaan tasa-arvoisuutta ja Kiikkalan (1989) mukaan dialogin olemus onkin, että toinen ihminen ymmärretään ainutkertaisella tavalla erilaisena, mutta yhdenvertaisena. (Vilen ym. 2002, 65.)

Dialoginen keskustelu on kuuntelevaa keskustelua, jossa osapuolten on oltava halukkaita ja valmiita kuuntelemaan toista ja sitä mitä heillä on sanottavana. Ominaista on avoimuus, läsnä oleminen tässä hetkessä asiakkaalle ja hänen mielipiteidensä kiinnostus ja arvostus, vaikka asioista ei välttämättä olla samaa mieltä. (Haarakangas 2008, 28.)

Dialoginen keskustelu on myös kuultuun vastaamista se mitä keskustelussa sanotaan, on suunnattu puhekumppanin kuultavaksi, näin lausuma odottaa myös vastausta. Jos puhuja jää ilman vastausta tai palautetta, hän jää epätietoiseksi asiastaan, kuin myös siitä mitä mieltä kuulijat olivat. Tunne siitä, ettei ole tullut kuulluksi voi liittyä palautteeseen. Tällöin puhujalle tulee kokemus, ettei hänen sanomaansa ole ymmärretty. (Haarakangas 2008, 29.)

Dialoginen keskustelu on merkitysten jakamista yhdessä, kun puhutaan jostakin yhteisestä aihepiiristä. Keskustelijat tuovat erilaisia näkökulmia, ja heidän antamat merkitykset asioille ovat erilaisia. Näin keskustelu rikastuu, ja samalla antaa mahdollisuuden omaksua toisilta uusia ajatuksia. Keskustelijoiden vastaanottavaisuus ja valmius toisten ajatuksille antaa mahdollisuuden tutkia niitä yhdessä, ja näin syntyy yhteisen jakamisen ilmapiiri. Merkitysten yhteinen jakaminen mahdollistaa näin uusien merkitysten syntymisen sekä niiden etsinnän. (Haarakangas 2008, 30.)

Dialoginen keskustelu on reflektiivinen tapahtuma, jossa asioita voidaan pohdiskella eri näkökulmista. Keskustelua voidaan tarkastella erilaisissa merkityssuhteissa ja erilaisten vaihtoehtoisten mahdollisuuksien kannalta, ja on näin reflektiivistä toimintaa. Keskinäinen ryhmässä tapahtuva reflektointi onkin ryhmässä jäsenten välistä tapahtuvaa yhteistä ajattelua, joka rikastuu kunkin osanottajan erilaisista kokemuksista ja merkitysmaailmoista. (Haarakangas 2008, 30.)

3 RYHMÄPROSESSIN KUVAUS

3.1 Edellytysten luominen toiminnalle

Kolmessa kuukaudessa etsivä nuorisotyö on työskennellyt pelkästään Euran kunnan alueella 27 nuoren kanssa. (Omat muistiinpanot 2012.)

Projekti sai alkunsa esimiehelleni kertomastani etsivän työn tilanteesta ja ajatuksesta sekä suunnitelmasta toteuttaa toiminnallista ryhmätoimintaa. Esimies ehdotti palaveria yhteistyötahojen kanssa ja toimi koollekutsujana. Näin projekti sai alkunsa. Ryhmätoiminnan toteuttamisen koin työn kehittämisen kannalta tärkeäksi ja sopivaksi osana etsivää työtä. Ryhmätoiminnan ohjaus oli itselleni aikaisempien työkokemusten kautta tutuksi tullut työmuoto nuorten parissa.

Etsivässä työssä tulee aina olla taustalla organisaatioita ja myös organisointia. Etsivä työ ei toteudu ilman tukea, suunnitelmallisuutta ja muiden organisaatiotason palveluverkostoa. Laadukas ja toimiva organisaatio antaa etsivälle työn tekijälle mahdollisuuden keskittyä varsinaiseen työskentelyynsä. Tärkeää on ottaa huomioon lähtökohdat ja edellytykset toiminnalle. Huomioitavaa on etsivää työtä koskevat resurssit, palveluiden ja viranomaisten verkosto, jonka osana etsivää työtä tulee tehdä. (Kaartinen-Koutaniemi 2012,52.)

Etsivässä työssä Euran alueella nousivat suurimmaksi ryhmäksi ne asiakkaat, jotka olivat iältään 21-25 –vuotiaita. Valtaosa heistä oli miehiä. Heillä yhteistä oli ammatillisten opintojen keskeytyminen. Etsivässä työssä Euran alueella oli tehty tiivistä yhteistyötä perusturvan ja TE-toimiston kanssa. Näiden kautta ohjautui eniten asiakkaita etsivään työhön Euran alueella. Kartoittamisen jälkeen ryhmätoiminnan mahdollinen kohderyhmä tarkentui ja asiakkaat, joille ryhmää toteutettiin olivat 20-25 –vuotiaita miehiä. Yhteistä heille oli ammatillisten opintojen keskeytyminen. Ryhmän aloitushetkellä he kaikki olivat työttömiä työnhakijoita ja etsivän työn asiakkaita.

Vilkan (2005) mukaan työelämässä olennaista on uusi tieto, jossa pystytään osoittamaan miten jo aiempaa ja olemassa olevaa tietoa voidaan käyttää jonkin

toisen toiminnan kehittämisessä. Tärkeää on myös miten sellaista tietoa voidaan yhdistää uusilla tavoilla. Työelämässä on merkityksellisiä tutkimuksia, joissa esille tulee aiemman tiedon uudenlaista käyttämistä tai tiedon uudenlaista yhdistelemistä. (Vilka 2005, 23.)

Hyvinvoinnin varmistamiseksi tarvitaan voimien yhdistämistä, nuorisotyön ja sosiaalityön yhteistyötä sekä myös yhteistyötä kaikkien paikallisten toimijoiden kanssa. Kokonaisuudessa edellytetään suunnitelmallista ja ennakoivaa, ehkäisevää kuin myös sosiaalisia vaikutuksia arvioivaa näkökulmaa kaikkeen toimintaan. Nuoret ovat yhteiskunnassamme ikärakenteen muuttuessa voimavara ja kuitenkin he ovat tulevaisuuden tekijöitä, näin yhteiskunnalliseen vastuuseen kuuluu kantaa heistä huolta. (Raitakari & Virokangas 2009, 38 – 39.)

Yhteistyökumppaneiden koostuessa lähinnä perusturvasta ja TE-toimistosta kutsuttiin palaveriin heidän edustajansa. Paikalla palaverissa oli perusturvasta sosiaalityöntekijä ja kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja. TE- toimistosta paikalla oli nuorten kaksi työvoimaneuvojaa. Perusturvasta lisäksi paikalla oli psykiatrisen sairaanhoitaja. Paikalla oli kutsuttuna asiantuntijaksi kehittäjäpsykologi. Lisäksi nuorisopalveluista tuli esimieheni nuorisosihteerin ja itse edustin etsivänä nuorisotyöntekijänä.

Ryhmätoiminta päätettiin aloittaa ja työparikseni tuli kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja. Ryhmää päätettiin toteuttaa kuntouttavan työtoiminnan puitteissa, koska tämä oli asiakkaille hyödyllistä.

Kuntouttava työtoiminta oli tärkeä lähtökohta ryhmäläisten motivoimiselle ja tämä mahdollisti tiiviin yhteistyön palvelujärjestelmässä yhteistyötahojen kesken. Kuntouttava työtoiminta pitääkin sisällään seuraavia asioita:

Tässä laissa säädetään toimenpiteistä, joilla parannetaan pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimilla työmarkkinoilla sekä edistetään hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen ja työ- ja elinkeinoviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun. Laissa säädetään myös toimenpiteisiin osallistuvan henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 28.12.2012/937 § 1)

Se viranomainen, jonka asiakkaasta on kyse, käynnistää aktivointisuunnitelman laatimisen. Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää aktivointisuunnitelman laatimisen, kun kysymyksessä on työmarkkinatukea saava asiakas. Kunta on silloin velvollinen käynnistämään suunnitteluun liittyvät toimenpiteet, kun kysymyksessä on toimeentulotukea saava asiakas.

Aloitteen tekevä viranomainen voi myös tarvittaessa valmistella asiaa toisen viranomaisen kanssa. (Sosiaaliportti 2013.)

Kun aktivointisuunnitelma sisältää kuntouttavan työtoiminnan, on siitä kirjattava suunnitelmaan ainakin seuraavanlaisia asioita:

- 1) kuntouttavan työtoiminnan kuvaus ja toiminnan järjestämispaikka;
- 2) kuntouttavan työtoiminnan päivittäinen ja viikoittainen kesto;
- 3) kuntouttavan työtoiminnan jakson alkamisajankohta ja pituus;
- 4) henkilölle kuntouttavan työtoiminnan ohella tarjottavat muut sosiaalipalvelut sekä terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalvelut; sekä
- 5) ajankohta, jolloin viimeistään arvioidaan kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia henkilön työllistymismahdollisuuksille ja päätetään jatkotoimista sekä aktivointisuunnitelman uudistamisesta.

Ennen suunnitelman allekirjoittamista on työvoimatoimiston ja kunnan informoitava henkilöä kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisen perusteella maksettavista etuuksista ja korvauksista.

Aktivointisuunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa”. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 28.12.2012/937 § 9)

Henkilön osallistuessa kuntouttavaan työtoimintaan toiminta on sovitettava niin, että se edistää parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaan elämänhallintaa ja toimintakykyä. Kuntouttava työtoiminta on sovitettava asiakkaan työ- ja toimintakyvyn sekä osaamisen mukaan. Kuntouttava työtoiminta tulee räätälöidä asiakkaan tarpeen mukaan. (Sosiaaliportti 2013.)

3.2 Ryhmän motivointi ja ohjaaja innostajana

Motivaatiolla tarkoitetaan niitä tekijöitä, jotka aktivoivat ihmistä toimintaan ja myös saavat hänet valitsemaan jonkun tietyn tavan toimia tai olla toimimatta. Tekijät voivat olla ulkoisesti motivoivia tai ne voivat tarjota tietynlaisesta toiminnasta mahdollisuuden jonkin edun saavuttamiseen tai vaihtoehtoisesti jonkin

haitan välttämiseen. Ihminen voi myös motivoitua oman itsensä vuoksi, mielenkiinnon innostamana tai oppimisen ilosta. Tämä on sisäistä motivaatiota. (Kivelä & Lempinen 2009,11.)

Etsivän työn tavoite on, että asiakas saa tarvitsemansa palvelut hänen osallisuuttaan vahvistaen. Motivointi asiakkaan omien tavoitteiden määrittelyyn on tärkeä osa tehtävää etsivää työtä. (Kaartinen-Koutaniemi 2012,79.)

Motivointi ei tulisi olla monimutkaista vaan sen tulisi olla kuuntelevaa vuorovaikutusta. Keskustelu ja kohtaamiset ovat tärkeä väline ja niissä asiakas kohdataan aina ainutlaatuisena persoonana. (Kaartinen-Koutaniemi 2012,80.)

Ryhmäläisiä tulisi jo valitsemisvaiheessa ja ryhmäprosessin alussa ohjata esittämään rohkeasti omia kysymyksiään sekä myös huoliaan, jakamalla niitä ja etsimään vastauksia ja ratkaisuja mieltä askarruttaviin kysymyksiin. (Kivelä & Lempinen 2010,31.)

Ryhmätoimintaa ohjatessa on kuitenkin huomioitava monia erilaisia seikkoja, jotta ryhmä voisi antaa edellytyksen parhaalle mahdolliselle oppimiselle. Riittävä turvallisuuden tunne ryhmässä, ryhmän kehitysvaiheiden huomioiminen sekä ryhmädynamiikan tuntemus ovat olennaista. (Lassila2012, 25; Kivelä & Lempinen 29.)

Ohjaaja voi joskus valita ryhmänsä, joskus ei. Kun ohjaajalla on mahdollisuus valita ryhmänsä, ei hänen päätöksensä saa perustua siihen, mitä hän tietää kyseisistä henkilöistä, vaan miten hän arvioi jäsenten sopivan ryhmäprosessiin ja tietynlaisen ryhmärakenteen tuottamaan kokemukseen. (Niemistö 2007, 77.)

Ohjaaja eli innostaja on se henkilö, joka kykenee herättämään ihmisen aktiivista osallistumista ja samalla saa aikaan suurempaa sosiokulttuurista dynamiikkaa sekä yksilöllisellä että kollektiivisella tasolla. Onnistuessaan ohjaaja kykenee toimimaan katalysaattorina, ja auttaa näin aikaansaamaan prosesseja, joiden toteuttajina ovat ryhmäläiset itse. Lisäksi innostaja/ohjaaja on henkilö, joka on läsnä yhteisön ihmissuhteissa ja heidän arkipäivässään. Ohjaajan tulee kerätä tietoa todellisuudesta, tunnistaa tarpeita ja nähdä puutteita. Hyvä on havainnoida yhteisön arvomaailmaa, tuottaa aloitteita ja saada ihmiset liikkeelle. Innosta-

ja suunnittelee ja tekee yhteistyötä eri tahojen kanssa. Innostajan tulisi saada mahdollisimman paljon ihmisiä mukaan toimintaan ja tekemään projektien vaihesuunnittelua yhdessä. (Hämäläinen & Kurki 1997, 230.)

Nivalan (2007) sanoin Ohjaajan/innostajan työssä perusvaatimuksena on: innostaa ei voi, jollei ole itse innostunut. Ohjaukseen tarvitaan tiettyä paloa ohjata ryhmää. Ohjaajan tulisi tuntea itsensä ja kehittyä sitä kautta kohti psyykkistä tasapainoa ja kypsyyttä. (Nivala & Saastamoinen 2007, 210.)

Sosiokulttuurisen innostamisen keskeinen tavoite onkin muutos. Jotta tavoitteen eli muutokseen päästäisiin, innostajan tulisi tiedostaa ja ymmärtää toimivan sekä suunniteltavan kokonaisuuden kannalta erityisen hyvin fyysinen ja sosiaalinen todellisuus, jossa innostaja on mukana. Innostajan tulee olla sitoutunut ja tukea kasvatuksellisia toimintoja ja osallistumista. Innostaja on hyvä ja johdonmukainen johtaja. Innostaja yhdistää ihmisiä, herättää heissä halun tutkia, luoda ja reflektoida. Innostajan yksi tärkein taito on saada aikaan kontakti ihmisten kanssa. (Hämäläinen & Kurki 1997, 231.)

Innostajan roolissa korostuvatkin hänen omat uskomuksensa, odotuksensa ja asenteensa persoonallisuutta unohtamatta. Tutkimusten mukaan ohjaajan tärkeitä peruspiirteitä on erityisesti itsetuntemus ja kehittyminen sitä kautta myös kohti psyykkistä tasapainoa ja kypsyyttä. Tällöin mahdollistuu niiden erilaisten ongelmien ja paineiden kohtaaminen, joita niin monimuotoinen työ kuin innostaminen itsessäänkin tuo tullessaan. Innostajan tulisi olla kypsä sekä älyltään että myös tunne-elämältään. (Hämäläinen & Kurki 1997, 232.)

Innostajalla tulee olla myös kykyä analysoida nopeastikin sekä tarkasti tilanteita, myös syitä että seurauksia. Innostajan ominaisuuksia tulisi olla avoimuus ja kärsivällisyys. Innostajan tulisi luottaa ryhmäänsä ja ryhmän jäseniin, uskoa että heillä on kykyä ratkaista ongelmansa sekä halu kehittyä eteenpäin. (Hämäläinen & Kurki 1997, 232.)

Hyvä innostaja osaa asettua ihmisten kanssa heidän arkeensa. Hyvä innostaja joka on motivoitunut ja sitoutunut toimimaan ihmisten kanssa, osaa myös

yleensä hankkia juurikin tarvittavia tietoja ja kykyjä, jotka auttavat yhä parempaan palveluun.

Vaikka innostajalta vaaditaan paljon henkilökohtaisia ominaisuuksia, tarvitaan myös paljon ammatillista osaamista sekä koulutusta. Innostajalta vaaditaan monipuolista pätevyyttä, tietoa ja teoreettista pohjaa. Innostajalla pitää olla osaamista ryhmädynamiikasta ja kommunikaatiotekniikoista. Innostajalta vaaditaan esimerkiksi teknistä ja hallinnollista osaamista. Erityiskykyjen hallinta on tärkeää esimerkiksi musiikilliset, taiteelliset tai draamalliset kyvyt jne. (Hämäläinen & Kurki1997, 232 – 234.)

3.3 Toiminnan suunnittelu

Ryhmätoiminnan suunnittelu lähti toteutumaan yhteistyökumppaneiden kanssa yhteisellä palaverilla. (Liite 1. Muistio.) Palaverissa käytiin läpi tärkeitä huomioidettavia asioita ryhmätoiminnan aloittamisen ja toteuttamisen kannalta. Paikalla ollut kehittäjäpsykologi konsultoi ryhmätoiminnan kokonaisuuden onnistumisen toteutumiseksi huomioon otettavia asioita. Näitä olivat esimerkiksi toimiva ryhmäkoko ja toiminnallisuus ryhmässä. Palaveriin oli kutsuttu paikalle tärkeät etsiväntyön yhteistyökumppanit ja heillä oli omassaan työssään tullut tutuksi kohderyhmän tilanne Eurassa. Palaverissa mahdollistui eri asiantuntijoiden taito ja osaaminen ryhmätoiminnan aloittamisen ja toteutumisen tueksi saatua tietoa. Palaverissa sovittiin ryhmätoiminnan aloituksesta ja aloitusajankohdasta. Sovittiin myös, että ryhmän ohjaamiseen työparikseni tulee kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja. Hänen kanssaan sovimme palaverissa ensimmäisen Ryhmätoiminnan suunnittelukerran ajankohdan etsivän työntekijän työhuoneen tiloihin.

Taulukko 1. Suunnittelun aikataulu

1.tapaaminen 8.11.2011	Yhteistyötahojen yhteinen palaveri kunnanviraston kokoushuoneella. Läsnä: Työvoimaneuvoja, nuorten työvoimaneuvoja, kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja, sosiaalityöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja, konsultoiva kehittäjäpsykologi, nuorisosihteeri ja etsivä nuorisotyöntekijä.
2.tapaaminen 22.11.2011	Tutustumista työparin kanssa ja tulevasta ryhmätoiminnasta keskustelua. Sovittu suunnittelupäivien aikataulu.
3.tapaaminen 23.11.2011	Ryhmätoiminnan suunnittelua. Laaditaan ryhmän runko, aikataulu ja säännöt. Laaditaan tarvittavia lomakkeita sekä tarkennetaan tilakysymyksiä. Suunnitellaan mahdollisia yhteistyötahoja ja etsitään yhteystietoja.
4.tapaaminen 29.11.2011	Ryhmätoiminnan suunnittelua. Avustushakemuksen laadinta ja postitus sekä yhteydenotot yhteistyötahoihin.
5.tapaaminen 19.12.2011	Tulevien ryhmäläisten alkuhaastattelut ja keskustelut yksitellen etsivän työhuoneella.
6.tapaaminen 20.12.2011	Ryhmätoiminnan suunnittelun jatkoa, aikataulutuksia ja yhteydenotot yhteistyötahoihin.
7.tapaaminen 21.12.2011	Aamu- ja välipalan suunnittelua. Tarvittavien materiaalien hankinta ja ryhmän tila asiat.
8.tapaaminen 5.1.2012	Ryhmätoiminnan viimeistelyä ja varmistelua aikatauluineen. Varasuunnitelman laadintaa. Yhteydenottoja yhteistyötahoille.
9.tapaaminen 12.1.2012	Puhelinkeskustelut tulevien ryhmäläisten kanssa ja heidän ohjeistus aloittamisesta. Ryhmätoiminnan suunnittelun kertaus.

Ensimmäisellä tapaamisella kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan kanssa saimme sovittua aikatauluineen suunnittelupäivät. Suunnittelupäiviin oli varattu riittävästi aikaa ryhmätoiminnan kokonaisuuden suunnittelulle ja tapaamiset toteutuvat aina etsivän työhuoneen tiloissa. Suunnitteluissa laadimme runkoa, aikataulua ja erilaisia toimintoja ryhmälle. Lomakkeita ja ryhmän sääntöjä laadimme ryhmälle esimerkiksi sitoutumiseen liittyen. Yhteistyötahoja suunnittelimme tarkasti Euran kunnan palveluista kuin myös yrityksistä ja yhdistyksistä. Teimme yhteistyötä myös yli kuntarajojen esimerkiksi ammatillisiin oppilaitoksiin.

Yhteistyökumppaneiksi tuli Euran kunnan oma palveluorganisaatio, sisältäen esimerkiksi nuorisopalvelut, perusturvan, työ- ja elinkeinopalvelut ja varhaiskasvatuspalvelu. Yhteistyökumppaneina toimi myös Euran kunnan yksityiseltä sektorilta olevia niin pieniä kuin suuriakin toimijoita / yrityksiä esimerkiksi Pintos Oy sekä laajasti alueen muita toimijoita lähialueilta esimerkiksi SATAEDU:n oppilaitos, kolmannen sektorin toimijoita ja vapaaehtoisia toimijoita.

Ryhmän aikataulu suunniteltiin siten, että ensimmäiset kerrat ovat iltapäivisin ja myöhemmin tuli aamukokouksia. Tämä toimintamalli valikoitui siksi, että ryhmään sitoutuminen olisi mahdollisimman helppoa, koska aamuherätykset heti alkuun voisivat madaltaa kynnystä ryhmään osallistumiseen. Kaikille haastatelluille ryhmäläisille yhteistä oli ammatillisen koulutuksen keskeyttäminen peruskoulun jälkeen sekä lyhyet työpaksot elämässä. Ryhmän aloitushetkellä kaikki olivat työttöminä työnhakijoina.

Suunnitellut tilat Etsivän työhuoneelta sopivat ryhmän toiminnan toteuttamiselle. Tilat ovat rauhalliset, ja vastaavat säännöllisen toiminnan mahdollista toteutumista hyvine puitteineen. Ennen ryhmän aloitusta käymme läpi kertaalleen kaikki suunnitellut asiat, materiaalit ja toiminnan runkoa. Käymme läpi myös mahdollisia varasuunnitelmia. Olen itse yhteydessä vielä ennen aloitusta ryhmäläisiin osallistumisen ja ohjauksen varmistamiseksi.

Rahoituksen järjestämiseksi oli sovittu yhdessä työparin kanssa laadittavan avustushakemus paikallisille yhdistyksille. Avustushakemus laadittiin niin, että allekirjoittaneina oli ryhmän ohjaajat sekä esimiehet. Avustushakemuksella pyri-

tään saamaan tukea ryhmän toimintaan rahoituksen avulla. Avustushakemuksesta käy ilmi miksi, miten ja millä tavalla tukea ryhmän toiminnalle ja toteuttamiseen tarvitaan.

Ryhmätyöskentelyssä joka on tavoitteellista, sovitaan rajat eli säännöt, tämä on hyvin tärkeää. Jos säännöt ja rajat eivät ole selviä tai niitä rikotaan, ryhmän toiminta kokonaisuudessaan vaikeutuu. Kokoontumispaikan olisi oltava säännöllisesti sama, koska muuttuessaan se vie huomion aina ryhmän perustehtävästä, koska uuteen paikkaan orientoituminen vie aina oman aikansa. Jotta ryhmän toiminta olisi ihanteellista, ryhmä kokoontuu tietyssä paikassa ja sovittuna aikana. Tämä helpottaa ryhmän toimintaa, kun jäsenetkin ovat tietoisia ryhmän rajoista. Nämä rajat helpottavat jäsentä sitoutumaan ryhmäänsä, ja vastuunottoon omalta kohdalta. Ohjaajan tehtävä on selvittää ulkoiset rajat ryhmälle, ja niistä voidaan myös sopia ryhmäprosessin alussakin. (Niemistö 2007, 62.)

Jokaisen ryhmän tunnusmerkit täyttävällä ryhmällä on aina jokin tarkoitus, näin se ohjaa ryhmän toimintaa ja vaikuttaa aina sen rakenteisiin. Tarkoitus on itse laajempi käsite, kuin tavoite tai sen perustehtävä, koska se kertoo miksi ryhmä on olemassa. Toiminnan ja tarkoituksen yhteensopivuus koskee aina kaikenlaisia ryhmiä. (Niemistö 2007 34,35.)

3.4 Toiminnan toteutus

Ryhmätoiminta toteutettiin 17.1 – 12.4.2012. (Liite 2. Ryhmätoiminnan aikataulu ja ohjelma.) Toiminta oli pyritty järjestämään ja luomaan kohderyhmää palvellen ajankohtaisilla ja heitä kiinnostavilla asioilla. Ryhmän toiminnot oli suunniteltu monipuolisiksi ja eri osa-alueilta asiakasta palvelevaksi. Lisäksi ryhmän toiminnassa pyrittiin tuomaan asiakkaalle uutta tietoa esimerkiksi työnhausta ja koulutuksista. Ryhmässä asiakkaat saivat myös uudenlaisia kokemuksia, näitä olivat ratsastus, jossa ryhmäläinen sai myös osallistua hevosen hoitoon. Ryhmäläiset

eivät olleet aikaisemmin äänestäneet vaaleissa, tämän toteutimme käymällä yhdessä ennakkoon äänestämässä kirjastossa.

Toiminnallisesti kehitettävät ryhmät osallistavat pienillä askelillakin, sekä antavat tukea nuoren elämänhallintaan ja eväitä arjesta selviytymiseen. Toiminnallisuus ja osallisuus ovat keskeisessä roolissa ryhmässä. Ryhmäläiset ovat saaneet itse vaikuttaa ja ovat tulleet kuulluksi ryhmässä.

Ryhmän sisällöstä on pyritty tekemään ryhmän näköinen. Toiminnallisuus näkyy ryhmässä yhdessä tekemisellä mielekkäästi ryhmäläisten toiveiden mukaisesti. Ryhmätoiminnalle kuitenkin oli asetettu raamit ja säännöt, joiden puitteissa voitiin mielekkäästi toimintaa toteuttaa. Ryhmässä toteutui yhteisesti esimerkiksi tavalliset arjen toiminnot kuten liikunta, retket, leipominen, ruuan laitto, elokuvissa käynti sekä ravintolassa ruokailu. Toiminnalliset hetket yhdessä ryhmän kanssa toivat tilaa avoimempaan ilmapiiriin. Tärkeänä osana olivat myös keskustelu ja yleinen yhdessä oleminen. Toiminnallisten hetkien parissa ryhmäläiset olivat usein avoimempia ja jännittyneisyys asiakkaille jäi helpommin takalalle. Yhdessä tekeminen oli ryhmätoiminnoissa onnistunutta ja ryhmäläisten osallistuminen ryhmäkertoihin oli aktiivista. Poissaoloja ei juurikaan ilmennyt ja ryhmäläiset olivat joka kerralla varustautuneet asianmukaisesti päivän teemaan.

Toiminnallisuus ryhmässä oli sellaista, ettei itse toiminta ollut ylipääsemätöntä ryhmäläiselle. Kuitenkin toiminta sisälsi myös ryhmäläisille haasteellista uutta toimintaa, jolloin he pääsivät kokemaan itsensä voittamisen tunteen. Yhtenä osana ryhmän toimintaa oli tuottaa kokemuksia, joita he voisivat halutessaan myös jatkossa itse toteuttaa.

Ryhmässä jokaisella oli oma kansio, joka sisälsi ryhmän luomat omat säännöt, sitoutumisineen. Kansioon pyrimme keräämään aina joka kerran jälkeen materiaalia, jonka ryhmäläinen sai itselleen, esimerkkinä ruokaohjeet liittyen brunssin tekemiseen ja rentoutusohjeita hengitysharjoituksineen.

Aamupala ja välipala ovat tärkeä osa ihmisen säännöllistä arkea. Ruokailut ovat oiva tapa opettaa sosiaalista kanssakäymistä ja luoda pysyviä arjen rutiineja. Asiakkailta tämä elämän osa-alue usein on jäänyt vähemmälle. Tämän vuoksi

ruokailu oli tärkeä osa ryhmän toimintaa. Aamu- ja välipala sisälsivät kahvin / teen, leipää, leikkeleitä ja hedelmän. Ryhmän säännöllinen toiminta sovittuine aloitusaikoinen auttaa ryhmäläisiä omassa arjenhallinnassaan tekemällä siitä säännöllistä. Laitoimme yhdessä ryhmäläisten kanssa aamu- ja välipalat, joten he olivat osallisina siinäkin.

Yksilöohjauksia toteutin ryhmäläisille alussa, välissä ja lopussa sekä myös aina tarvittaessa. Pääsääntöisesti olin läsnä aina tarvittaessa, jos ryhmäläinen halusi. Yksilöohjauksessa kävimme säännöllisesti alussa luotuja henkilökohtaisia tavoitteita läpi. Myös tuntemuksia, ajatuksia ja kokemuksia ryhmästä ja sen mukana tuomista asioista. Koen, että näiden ohjausten toteutuminen oli hyvin tärkeässä roolissa ryhmän toiminnan kannalta. Ryhmäläiset olivat sitoutuneita ohjauksetoihin ja keskustelivat kuulumisistaan ja ajatuksistaan. Koen, että luottamukselliset välit ja keskustelut toivat jokaiselle ryhmäläiselle onnistumisen tunnetta ja tunteen, että heistä välitetään. Yksilöohjauksessa kävimme myös läpi ryhmätointaan liittyviä kyselylomakkeita vastauksineen. Ryhmän jäsenille teetettiin valmiita jo olemassa olevia pohjia käyttämällä ryhmäkyselyä sekä mielialakysely niin alussa kuin lopussa. Etsivän työn yksilöohjauksessa oli myös vastuu, että ryhmän loputtua kukaan ryhmäläisistä ei jäisi tyhjän päälle, joten aina pohdittiin yhdessä jatkon mahdollisuuksia kullekin.

3.5 Arvioinnin toteutus

Ryhmän toimintaa on kehittämisen ja toiminnan kannalta arvioitu havainnoimalla, keskusteluin sekä käyttämällä kyselylomaketta asiakkaille ryhmän alussa ja lopussa. Ryhmäistunnon lopussa jokaiselta on hyvä kysyä sen hetkisiä tuntemuksia ryhmä kerrasta. Näin saadaan esille, onko jokainen saanut mahdollisuuden puhua ja tulla kuulluksi. Näin myös asiakas saa mahdollisuuden kokea, että asiakkaan tuntemuksillaan ja ajatuksillaan on merkitystä. (Vilen ym.2002,210.)

Yhteistyötahojen kanssa on ryhmän toimintoja ja tutustumiskäyntejä arvioitu keskusteluin niin kasvotusten kuin sähköpostien ja puhelinkeskustelujen välityk-

sellä. Opinnäytetyön tekemisen rinnalla käytin kentällä tehtyjä henkilökohtaisia muistiinpanoja. Kehittämistyötä on tehty arvioinnin osalta koko ryhmätoiminnan ajan. Pääsääntöisesti asiakkaat ja yhteistyötahot ovat olleet tyytyväisiä ryhmän toimintoihin ja palaute on ollut välitöntä esimerkiksi vierailutilanteissa. Arvioinnin perusteella toimintaa voisi kehittää vielä paremmaksi laatimalla toiminnasta esittelykirje kaikille mahdollisille yhteistyökumppaneille sekä esittelemällä toimintaa vuorovaikutustilanteessa esimerkiksi puhelimesta. Näin yhteistyökumppanit pystyvät heti kysymään ryhmän toimintamuodoista ja tarkoituksesta.

Etsivä työntekijä tekee työssään havainnointia jatkuvasti ja ne saadaan suoraan menemällä asiakkaan luokse. Työntekijän on tärkeää huolehtia keskittymisellä siihen vielä erikseen analysoimalla tilanteita. Asiakkuuksien dokumentointiin liittyviä tietoja kerätään ja dokumentoidaan vain sen verran kuin työn organisointi edellyttää. Dokumentointi tulee tehdä asiakasta suojellen. Henkilökohtaisten tietojen tulee säilyä vain etsivän työn piirissä ja tarpeettomiksi tullessaan, ne on hävitettävä. Analyysit ovat tärkeitä etenkin silloin kun kehitetään uusia palvelumuotoja. Havainnointi, tiedon kerääminen ja palveluiden seulonta/tarjonta on olennaista, kun tarvitaan tietoa mitä asiakkaat todellisuudessa tarvitsevat. (Kaartinen-Koutaniemi 2012,86-87.)

Etsivässä työssä tuleekin esille puutteita palvelujärjestelmän toiminnassa, esimerkkinä silloisen työpajan puuttuminen Eurasta. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 99.)

Arviointia voi myös pohtia etsivän työn asiakkaiden osallistumista ja sitoutumista ryhmätoimintaan. Tärkeää kuitenkin myös huomioida, että aina ei ole tärkeintä käytetty aika tai asiakkaiden määrä. Tärkeintä on tapa jolla asiakas kohdataan. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 81.) Kolmen kuukaudenaikana etsivän nuorisotyön piirissä oli tavoitettu Euran kunnan alueella 27 asiakasta.

4 KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET

4.1 Ryhmän arviointia

Ryhmän suunnittelu toteutui ja käynnistyi hyvin nopealla aikataululla. Vastaanotto oli heti alusta asti hyvää ja yhteistyötahojen osalta toimintaa tukevaa. Onnistumisen kokemuksia tuli heti alusta alkaen. Luottamusta tuntui tulevan ryhmätoiminnalle yhteistyötahojen osalta, se tuntui hyvin mielekkäältä ja innosti eteenpäin. Nopealla aikataululla asiat projektin toteutumiseksi etenivät ihmeellisenkin jouhevasti ja hyvin. Tuntui, että kaikki pitivät ryhmän toteutumista tärkeänä ja antoivat oman panoksensa toiminnan toteutumiseen. Voin todeta, että hyvällä yhteistyöllä saadaan paljon hyvää sekä toimivaa aikaiseksi. Etenkin mieleistä oli se, että sai itse konkreettisesti toimia ja tehdä, etteivät asiat jääneet vain suunnitteluiden tai puheiden tasolle. Projektin avulla sai toteuttaa ja tuottaa uutta menetelmää ryhmätoiminnan muodossa, ja kehittää yhteistyötä yhteistyötahojen ja asiakkaiden kanssa.

Tavoitteena oli saada ryhmään neljä etsivän työn asiakasta, mutta kolmella asiakkaalla pääsimme ryhmää toteuttamaan. Oli haasteellista valikoida sopivat asiakkaat ryhmään, haasteellista oli myös motivoida nuori ja saada hänet sitoutumaan ryhmään. Kuitenkin ryhmään osallistuneet asiakkaat osoittautuivat hyvinkin sitoutuneeksi toimintaan ja osallistumiseen. Ryhmätoiminnasta huokui upea onnistumisen kokemus ja varmasti myös jokaiselle, joka antoi panoksensa tähän projektiin. Haasteena olisi voinut olla nuorten sitoutumattomuus ja keskeyttäminen ryhmässä. Tämä olisi voinut näkyä myöhästelyinä, poissaoloina ja ryhmän toiminnoista kieltäytymällä. Koen, että asiakkaat olivatkin vailla toimintaa arkeensa, ja ryhmätoiminta kuntouttavan työtoiminnan avulla motivoi sitoutumaan sekin ryhmään omalta osaltaan. Mielestäni näkyi, miten onnistuneesti ryhmän ilmapiiri oli alusta asti lämmin ja toimiva. Tällä onkin suuri merkitys aivan kaiken toiminnan kokonaisuuden kannalta.

Haasteiksi olisi voinut tulla yhteistyötahojen vierailuiden tai tapaamisten peruutukset, näitäkään ei matkalla tullut. Toiminnassa tulee huomioida, että ryhmän

aikana pitää olla aina varasuunnitelmia. Suurimmaksi haasteeksi alussa tuli toimivien tilojen saaminen käyttöön. Tämän asian tiimoilta olikin selvityksiä ja keskusteluja ehkä eniten. Kaikki kuitenkin järjestyi parhaalla tavalla, ja rauhallinen, toimiva ja pysyvä tila keittiöineen etsivän työn tiloista osoittautui onnistuneeksi valinnaksi ja ratkaisuksi toiminnan kannalta.

Avustusrahojen hankinta oli myös haasteellista. Mistä toimintaan voi hakea rahoitusta? Miten osoitamme sen tarpeellisuuden? Saammeko avustusta toiminnalle? Tämäkin onnistui ihan alusta asti. Kun hakemuksemme takana olivat vielä omat esimiehemme allekirjoituksineen, se toi uskottavuutta ja toiminnan tärkeyden esiin. Saimme yhteydenottoja ja kiitoksia. Rahoitusta saimme yhdistyksiltä kiitettävästi ja toimintamme mahdollistui. Näin toiminnassa oli mukana myös kolmas sektori. Uuden työvälineen kehittäminen ja ryhmän toiminta sekä sen onnistuminen on monien asioiden summa. Yksi taho ei pysty mitenkään tällaiseen toimintaan. Tarvitaan hyvää yhteistyötä, ja monia eri alan toimijoita. Onnistumisen kokemuksena tässä voidaankin mielestäni todeta yhteisöllisyyden toteutuvan hyvin.

4.2 Ryhmäläisten arviointia

Avoin haastattelu toimii silloin hyvin kun se toteutetaan yksilöhaastatteluna ja tärkeintä on, että se perustuu vuorovaikutukseen haastateltavan ja haastattelijan välillä. Näin tulee haastattelijalle mahdollisuus syventää käsiteltäviä asioita asiakkaan vastausten ja kuvailujen perusteella. Näin haastattelijalla voi lisäkysymyksillä saada lisää tietoa ja näin mahdollistuu rakentava jatkumo haastateltavan ja haastattelijan välille. (Vilkkä 2005, 104.)

Kyselyn ja haastateltavien osalta he eivät ole vain välineitä tiedon hankkimiseen vaan heille tulisi kyselyn avulla tilanteessa jäädä myös jotain itsellensä. (Vilkkä 2005, 103.)

Ryhmässä käytettiin kyselylomaketta (Liite 3. ryhmäkysely.) Asiakkaiden kyselyjen vastausten yhteenvetona voi todeta, että ryhmäläiset kokivat ryhmän ilmapii-

rin turvallisena ja onnistuneena. Vastauksista käy myös esille, että he kokivat tällaisen toiminnan saattavan ehkäistä masennusta. Ryhmän tapaamiskerroista ja kestosta kaikki kokivat sen olevan sopivaa ja riittävää. Ohjaajien toiminta ja ohjaajat koettiin vastausten perusteella erittäin hyväksi. Omista asioista puhuminen nousi esille tärkeänä kyselyssä loppuvastausten perusteella, kuten myös tunne siitä, että kuuluu ryhmään. Vastausten perusteella ryhmäläiset kokivat ryhmän toimivan paljon yhdessä ja he ajattelivat ryhmää myös vapaa-ajalla jonkin verran.

Ryhmässä tehtiin mielialakysely. (Liite 4. mielialakysely.) Yhden ryhmäläisen osalta vastaukset alussa ja lopussa ovat vastauksiltaan samankaltaisia ja pisteiden tulokset eivät näyttäneet masennuksen oireita. Kahden muun ryhmäläisten kohdalla pisteytykset laskivat alkukyselyn jälkeen. Näissäkään pisteet eivät yltäneet sellaisiin lukemiin, jossa voisimme puhua korkeista pistemääristä. Näkemys tulevaisuudesta oli parantunut loppukyselyssä, mutta pisteitä sai nukahtamisen vaikeus ja jännittämisen kokeminen. Lisäksi itseensä pettyminen ja oman elämän sujuminen sai pisteitä alussa ja lopussa. Yleisesti vastauksissa ryhmäläiset kertoivat mielialan olevan hyvän. Arvioidessani vastauksia olen käynyt yksilökeskustelussa jokaisen kanssa heidän vastaamansa kyselyt läpi yhdessä. Voisinkin todeta heidän antaneen lopuksi käytyyn kyselyyn varmasti enemmän itsestään kuin ensimmäiseen. Ensimmäisellä kerralla kaikki oli varmasti uutta ja vastausten antaminen oli heille haastavampaa kuin lopussa. Ryhmän jälkeen jokainen oli kiinnittynyt johonkin palvelun piiriin. He kaikki jatkoivat työharjoittelussa jossakin kunnan tarjoamassa palvelussa, jonka valintaan he olivat itse vaikuttaneet. Uskon ryhmän tuovan ryhmäläiselle uskoa jaksamiseen ja toivoa tulevaan. Ryhmäläiset olivat innostuneina siirtymässä työharjoittelun maailmaan ja myös kaikki hakivat opiskelemaan yhteishaussa. Kaksi heistä otti opiskelupaikan vastaan.

Tällaisen ryhmän toiminta vaikuttaa itsetuntoon ja onnistuessaan vahvistaa sitä. Ryhmän toiminta auttaa myös arjen toiminnoissa ja hallinnassa. Vuorokausirytmä paranee ja tulee uusia kokemuksia. Näin osallistamalla se voi poistaa jännitystä

ja voi tuoda elämään jotain uutta mielekästä, jota ryhmäläinen voi jatkaa omalla ajallaankin.

Kyselylomakkeen avulla vastaaja itse lukee esitetyt kysymykset kirjallisena ja samoin myös antaa vastauksensa. Näin tehtiin tässäkin projektissa ja kyselylomakkeet löytyvät liitteissä. Tällaista kyselylomaketta on tutkimuksessa hyvä käyttää silloin kun käsitellään arkaluontoisia kysymyksiä ja asioita. (Vilka 2005, 74.)

Kyselylomakkeita käsiteltiin ehdottoman luottamuksellisesti ja ne hävitettiin ryhmätoiminnan loputtua arvioinnin jälkeen.

4.3 Ohjaajan toiminnan arviointia

Ryhmän ohjaamisessa on kolme tärkeää perusröoliä: Ryhmän johtaja, ymmärtävä kuuntelija ja vaikuttaja. (Niemistö 2007, 181.)

Ryhmätoimintaan haasteellisuutta toi paljon myös oman työn sovittaminen ryhmän suunnittelun ja itse toiminnan toteutumiseksi. Onnistunut ryhmätoiminta työn ohella vaati paljon suunnittelua, organisointia, päätöksiä. Tämä loi toisinaan kiireen tuntua ja välillä tuntui että aika riitä, pohdintatyötä oli tehtävä koko ajan. Oli oltava ajan tasalla ja huolellinen suunnittelussa kuten kaikessa toiminnan toteuttamisessa aikatauluineen. Kuitenkin onnistumiset auttoivat jaksamaan ja toimimaan. Pohdittavaksi jääkin se, että onko hyväksi jos ryhmäkoko ylittää viisi asiakasta, jos toiminta näin on omien asiakkaiden ja oman työn ohella. Muuten ei kaikkia tavoitteita välttämättä saavuteta.

On tutkittu, että sosiaalisella kasvattajalla, innostajalla on oltava tiettyjä ominaisuuksia, joita voidaan opetella koulutuksen avulla. On tunnistettava ympäristönsä ja kasvatettavansa, on kyseessä sitten yksilö tai ryhmä. On omattava sellaista tietoa, joka on järkevässä suhteessa sekä kasvatukselliseen toimintaan ja lainsäädäntöön. (Hämäläinen & Kurki 1997, 231.)

Koen, että ohjaajan aktiivisella osallistumisella oli kovin iso merkitys. Aloitteellisuus näkyi heti ohjaajankin ollessa innostunut yhdessä tekemisestä. Ajatus on,

että huumorintajulla, kannustavalla ja luottavaisella mielellä oleminen tilanteissa auttoi ryhmäläisiä osallistumaan eri toimintoihin.

Asiakasta tulisi muistuttaa ja tukea positiivisten tunteiden olemassaolosta ja niiden nimeämisestä. Päivittäistä jaksamista tukevia tunteita ovat esimerkiksi mielihyvä, ilo, välittämisen ja pitämisen tunteet.(Hietala ym. 2010,30.)

Projektissa, johon opinnäytetyö pohjaa on tietyt vaiheet, aloitus ja lopetus. Mielestäni ne toteutuvat ja näkyvät hyvin. Itselleni on ollut paljon hyötyä ammatillisen osaamisen kannalta. Olen saanut varmuutta ryhmänohjaukseen kaikkineen vaiheineen ja oppinut sekä pyrkinyt kehittämään yhteistyössä muiden tahojen kanssa uuden työvälineen. On ollut hyvin valtava kokemus oppimisen ja työelämään kuuluvan kehittämisen kannalta olla toteuttamassa projektia, joka onnistui hyvin. Tämän vuoksi koin tarpeelliseksi projektiin pohjautuvan opinnäytetyön tekemisen. Ilman toimivaa verkostoa ja yhteistyötahoja tämä projekti ei olisi onnistunut, eikä myöskään projektiin pohjautuva opinnäytetyö teoriatietoineen. Tarvitaankin hyvää verkostoa onnistumiseen ja uuden menetelmän toteuttamiseen. Saatujen palautteiden, keskustelujen sekä havainnointien myötä palaute on ollut kannustavaa joka taholta.

Etsivää työtä tulisi tehdä ajatuksella, että jokaisella on tarve mielekkääseen elämään. Toivon näkökulmasta työskentely asiakkaan kanssa on tärkeää ja liikkeelle on hyvä lähteä unelmista. Kartoittamalla niitä yhdessä ja tarkastellen niitä toteutumisen näkökulmasta sekä tukea antamalla on hyvä aloittaa ja lähteä alkuun. Työskentelyn on hyvä olla tiivistä ja riittävän pitkää tarvittaessa.(Kaartinen-Koutaniemi 2012, 81.)

Alusta asti tärkeää oli tunnistaa asiakkaiden tarpeet, ja kehittää tämän kaltaista toimintaa sekä tuoda asia yhteistyötahoille esille. Olin alusta asti mukana kaikissa yhteistyöpalavereissa ja tapaamisissa suunnitteluineen. Näissä pyrin tuomaan esille etsivän työn tilanteen, ja tarpeen puuttua toiminnallisesti tilanteisiin. Mielestäni etsivässä työssä onnistuttiin pääsemään hyvään yhteistyöhön useiden eri tahojen kanssa. Yhteistyötahot olivat halukkaita osallistumaan ja kes-

kustelemaan mahdollisuuksista eri keinoin, sekä pohtivat miten itse voivat tuoda oman panoksensa toimintaan.

5 YHTEENVETO

Arjenhallintaa ryhmäläisille tuo kokonaisuudessaan kaikki tieto ja toiminta ryhmässä. Etsivän työn asiakkailta saattaa usein puuttua monia tietoja ja taitoja, tai he eivät jostain syystä käytä niitä. Näitä taitoja ryhmässä toteutettiin tekemällä asioita yhdessä. Vertaistuki takasi tiedon, ettei ole yksin, vaikka ryhmäläiset olivat vieraita toisilleen entuudestaan.

Asiakkaiden kanssa keskustelua voidaan pitää yllä esimerkiksi mielenterveydestä, päihteistä, opiskelusta ja työelämästä sekä asiakkaan arkeen liittyvistä asioista. Keskustelua voidaan käydä pettymyksistä, odotuksista ja toiveista. Keskustelun lisänä voi olla pienryhmätoimintaa. Etsivän työn tarkoitus ei ole tarjota asiakkaalle terapiaa. Mikäli hoidon tarvetta esiintyy pitää nuori ehdottomasti ohjata eteenpäin oikean avun piiriin. Tärkeää on kuitenkin työskennellä lähestyen asiakasta tavalla, jolla pyritään tuottamaan asiakkaalle oivalluksen kokemus. On siis asiakkaasta itsestä kiinni, miten hän itse saavuttaa ja ottaa haltuun sen, minkä kokee olevan unelmansa eteenpäin pääsemiseksi. Pyrkimyksenä etsivässä työssä on tilanne, jossa asiakas voi olla oman elämänsä toimija ja subjekti. (Kaartinen-Koutaniemi 2012,82.)

Yksilöohjauksessa kävimme säännöllisesti alussa luotuja asiakkaan omia henkilökohtaisia tavoitteita läpi. Myös tuntemuksia, ajatuksia ja kokemuksia ryhmästä sekä sen mukanaan tuomista asioista käsiteltiin. Koen, että yksilöohjausten keskustelut olivat hyvin tärkeässä roolissa. Ryhmäläiset olivat sitoutuneita ohjauskertoihin, ja keskustelivat kuulumisistaan ja ajatuksistaan ryhmässä sekä yksilökeskustelussakin. Koen, että luottamukselliset välit ja keskustelut toivat jokaiselle ryhmäläiselle onnistumisen tunnetta ja tunteen, että heistä välitetään. Yksilöohjauksessa ohjaajalla on vastuu, että ryhmän loputtua kukaan ryhmäläisistä ei jäisi tyhjän päälle, joten aina pohdittiin yhdessä jatkon mahdollisuuksia, kullekin sopivia.

Hyödynsaajaryhmiä oli projektilla useampia. Näitä ovat etsivän työn asiakkaat, Euran kunnan nuorisopalvelut ja kaikki toimintaan osallistuneet yhteistyötahot.

Kehittämistyön kannalta on hyvää tutustua ryhmän kanssa useaan eri palveluun, näin tulee myös etsivätyö eri yhteistyökumppaneiden kanssa tutuksi ja heidän tietoisuuteen.

Etsivässä työssä pystyttiin toteuttamaan ryhmätoimintamalli osana etsivää työtä. Etsivätyö parhaimmillaan on yhteistyötä ja palveluohjausta usean eri tahon kanssa asiakasta auttaen. Tämä toteutui myös ryhmätoiminnassa ja samalla saadaan asiakkaalle konkreettista toimintaa hänen arkeensa, johon hän on itse saanut vaikuttaa.

Suunnittelu ryhmätoiminnoista ja aikataulusta sujui hyvin. Aikaa oli myös varattu hyvin ja tiiviisti suunnitteluun. Palvelujärjestelmän tunnistaminen ja tietämys on tärkeää ryhmän kokonaisvaltaista toimintaa suunnitellessa.

Ryhmätoiminnan aikataulu ja kesto oli juuri sopivan pituinen tällaisen ryhmän toimintaa ajatellen. Kokoontumisia oli riittävästi ja kesto oli sopiva. Tapaamiset aamu- ja iltapäivisin vaihtelevasti on hyvä tapa toteuttaa ryhmätoimintaa. Ryhmän toiminnoissa on hyvä olla erilaista ohjelmaa esimerkiksi yhteen viikkoon sisällyttää liikuntaa ja toisaalta vastapainoksi tietoa koulutuksista. Kaikki ryhmäläiset osallistuivat aktiivisesti ryhmän toimintoihin.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Etsivässä työssä jokainen asiakkuus on erityinen. Jokaiselle asiakkaalle pyritään antamaan sellaista apua, jota hän tarvitsemansa siinä tilanteessa. Etsivässä työssä näin ollen ei voida siksi mitata työn arvoa ja vaikuttavuutta tavallisilla määrällisillä mittareilla. Etsivä työote antaa asiakkaalle mahdollisuuden valita, osallistuuko hän toimintaan vai ei. Etsivä työ mahdollistaa asiakkuuden syvennyksessä yksilölle muutoksen askeleita. Näitä ovat:

1. Kuulluksi ja kohdatuksi tuleminen yksilönä.
2. Asiakkaassa toivon herääminen.
3. Asiakkaan omien voimavarojen löytäminen ja arvioiminen.
4. Asiakkaan voimavaraistaminen.
5. Itsensä näkeminen pystyvänä toimijana.
6. Oman toimijuuden vahvistuminen.
7. Asiakkaan eteenpäin siirtyminen. (Kaartinen-Koutaniemi 2012,94-95.)

Etsivänuorisotyöntekijä on aina vuorovaikutuksessa asiakkaan kanssa, joten on muistettava työntekijänrooli. Asiakkaan kokemukseen asettuminen ja hänen rinnalla kulkeminen vaatii työntekijältä oman persoonan suojelemista. Etsivän työntekijän tulee olla vilpitön ja aito. Välinpitämättömyyden ja pinnallisuuden asiakkaat helposti vaistoavat. Aitoa dialogisuutta ei synny, ellei työntekijä ole työhönsä sitoutunut. (Kaartinen-Koutaniemi 2012,40).

Haasteellisuutta toi paljon myös oman muun etsivätyön sovittaminen ryhmän suunnitteluun ja itse toimintaan. Onnistunut ryhmätoiminta työn aikana vaatii paljon suunnittelua, organisointia ja päätöksiä. Tämä loi toisinaan kiireen tuntua ja välillä tuntui, että aika riittää, koska pohdintatyötä oli tehtävä koko ajan. Oli oltava ajan tasalla ja huolellinen suunnittelussa sekä kaikessa toiminnan toteuttamisessa aikatauluineen. Kuitenkin onnistumiset auttoivat jaksamaan ja toimimaan. Pohdittavaksi jääkin se, mikä on sopiva ryhmäkoko. Jos toimintaa toteutetaan niin, että ohjaajalla on omia asiakkaita ja muuta etsivää työtä, ei ryhmäkoko voi ylittää viittä. Muuten ei kaikkia tavoitteita luultavasti saavuteta.

Ryhmätoimintaa oli alusta asti sovittu toteutettavan suljettuna pienryhmänä, jotta menetelmän toteuttaminen palvelisi tarkoituksenmukaisesti asiakasta sen-

hetkisessä elämäntilanteessa. Ryhmätoiminta toteutui ja soveltui hyvin ohjaimalla ryhmää myös kuntouttavan työtoiminnan periaatteella. Asiakkaiden kokemusten ja vastausten perusteella toteutettua ryhmätoimintaa voidaan pitää onnistuneena.

Alkuvuodesta 2012 etsivän työn piirissä oli 27 asiakasta. Koko Vuoden 2012 aikana asiakkaita oli alueella noin 75.(Euran kunta 2012.) Ryhmätoimintaan osallistui kolme etsivän työn asiakasta. Kukaan heistä ei keskeyttänyt ryhmää ja ryhmän loputtua he jokainen saivat jatkoa työharjoittelun merkeissä Euran kunnan tuottamasta palvelusta. Kehittämistyön näkökulmasta voidaan tarkastella uudenlaisen ryhmätoimintamallin toteutuneen, samalla voidaan todeta ryhmätoiminnan tukevan syrjäytymistä ennaltaehkäisevänä työvälineenä.

Myös saatu tieto ja hyöty ohjaajan merkityksestä ryhmän ohjaamisessa, on tärkeä asia ryhmätoiminnan onnistumisen ja kehittämisen kannalta. Ohjaajan onkin etukäteen hyvä tuntee asiakkaat ja suunnitella heitä palvelevat toiminnot tavoitteellisen tarkasti.

Opinnäytetyössäni en perehtynyt tarkemmin yhteistyötahoilta saatujen palautteiden avaamiseen, vaan päädyin rajaamaan ja tarkastelemaan kehittämistyön tuloksia ryhmän, asiakkaan ja etsiväntyöntekijän näkökulmasta. Palautteet ja arviointit käytiin yhteistyötahojen kanssa kasvotusten tapaamisilla, puhelimitse tai sähköpostitse. Olin yhteydessä yhteistyötahoihin pääsääntöisesti puhelimitse, näin oli mahdollista heti alkuun kertoa ryhmästä, tavoitteesta ja tarkoituksesta. Sain yllättävän helposti sovittua päivämääriä ja aikoja ryhmän toiminnoille. Kaikki tahot osoittautuvat yhteistyöhaluisiksi ja kiinnostuneiksi ryhmätoiminnasta. Käynnit sujuivat hyvin ja aikataulussa. Vastaanotto oli mieluisaa, ja ryhmäläiset noudattivat sääntöjä. Jatkossa kehittämistyötä voisi tehdä laatimalla omat arviointimenetelmät myös yhteistyötahoille, jotta pystytään tarkastelemaan yhteistyötahojen merkitystä ja vaikuttavuutta. Kehittämistyötä voisi myös laajentaa tarkastelemalla työparityöskentelyn merkitystä ryhmätoiminnassa, koska se on tiivistä yhteistyötä.

Ryhmätoiminnan malli osoittautui toimivaksi ja se on ollut toteutettu etsivässä työssä. Ryhmätoimintaa etsivässä työssä on jatkettu Eurassa järjestämällä ryhmätoimintaa esimerkiksi nuorille naisille. Ryhmätoiminta on otettu Eurassa yhdeksi etsiväntyön työvälineeksi. Ryhmätoimintaa on Euran kunnassa toteutettu jo aikaisemmin nuorisotyössä yhteistyössä muiden kunnan palvelujen kanssa. Ryhmätoimintana on ollut mimmit ja sällit ryhmiä, nämä ryhmät ovat koostuneet yläkouluikäisistä nuorista.

Ryhmätoiminta toi hyvät ja toimivat suhteet yhteistyötahojen välille, niitä on pidetty yllä ja kannattaa pitää jatkossakin. Yhtenä projektin tavoitteena oli lisätä toimintaa sen kohderyhmälle ja toiminta on jatkunut. Opinnäytetyö kokoaa yhteen etsivä nuorisotyön uuden työvälineen kehittämisen tarpeen, vaiheet ja toteutuksen Pyhäjärviseludulle. Projektii on toiminut mallina ryhmätoiminnalle jo aikaisempaa toiminnallisemmalle ja dialogisemmalle nuorisotyölle.

LÄHTEET

Euran kunta. Etsivä nuorisotyö. Viitattu 28.8.2014. <http://www.eura.fi/fi/palvelut/nuorisopalvelut/etsi-a-nuorisoty.html>

Euran kunta. Tilinpäätös 2012. Nuorisopalvelut s.95. Viitattu 2.9.2014. <http://www.eura.fi/upload/eurainfo/talous/tilinpaatos-2012-osa-i.pdf>

Haarakangas, K.2008. Parantava puhe. Helsinki:Hakapaino

Hakkarainen, N 2011. ”Mä tunnen oikeesti olevani hyvä jossakin”. Viitattu 26.8.2014. https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/37724/Hakkarainen_Niina.pdf?sequence=1.

Hietala, T., Kaltiainen, T., Metsärinne, U. & Vanhala, E. 2010. Nuori ja mieli. Latvia: Livonia Print

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.

Kaartinen-Koutaniemi, J.2012. Etsivässä työssä. LK-kirjat/lastenKeskus. Porvoo: Bookwell Oy

Kaipio, K. 1999. Kasvattava yhteisö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Kivelä, V & Lempinen, J.2009. Arki hallintaan. Turku. KOTA-Lasten ja nuorten hyvinvointi.ry

Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. Kuntouttavan työtoiminnan sisältö. Viitattu 28.8.2014. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttava-tyotoiminta/tyotoiminnan-sisalto/>

Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja. Viranomaiset käynnistävät aktivointisuunnittelun. Viitattu 28.8.2014. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/aktivointisuunnitelma/viranomaiset-kaynnistavat-aktivointisuunnittelun/>

Laimio, A. & Karnell, S. 2010. Vertaistoiminta- kokemuksellista vuorovaikutusta. Teoksessa Laatikainen, T. (toim.) Vertaistoiminta kannattaa. Helsinki: Asumispalvelusäätiö ASPA

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120937>. Viitattu 20.4.2013

Lastensuojelun käsikirja. Vertaisryhmätoiminta. Viitattu 29.8.2014 <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/avohuolto/muuttukitoimet/vertaisryhmatoiminta/>

Niemistö, R. 2007. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Tampere: Tammer-Paino

Nivala, E. & Saastamoinen, M. (toim.) 2007. Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheen- vuoroja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Raina, L. & Haapaniemi, R.2007. Yhteisöllinen pedagogia. Tallinna: AS Pakett kirjapaino

Raitakari, S. & Virokangas, E.2009. Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Jyväskylä: Gummerus

Semi, E. 2005. Sosiaalipedagogiikka sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksessa. Teoksessa Ranne, K., Sankari, A., Rouhiainen-Valo, T. & Ruusunen, T. (toim.) 2005. Sosiaalipedagoginen ammatillisuus – Madsenin kukasta toiminnan tulppaaniksi. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Kokemäki: SPOY Satakunnan Painotuote Oy, 39-44.

Vilen, M., Leppämäki, P. & Ekström, L. 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen. Juva: WS Bookwell Oy

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

”MUISTIO”

ETSIVÄN NUORISOTYÖN RYHMÄTOIMINTA EURASSA

Aika 8.11.2011
Paikka Kunnanhallituksen huone
Läsnä Työvoimaneuvoja, nuorten työvoimaneuvoja, kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja, sosiaalityöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja, konsultoiva kehittäjäpsykologi, nuorisosihteeri ja etsivä nuorisotyöntekijä. (Muistion laati nuorisosihteeri).

Tässä ranskalaisilla viivoilla ajatuksia, joita heräsi ryhmätyöstä etsivän nuorisotyön tukena.

Ryhmän perustamiseen liittyviä asioita:

- Ryhmä ei saa olla liian suuri, 4-5 nuorta riittää
- Kokoontumiset kaksi kertaa viikossa (kerran viikossa liian harvoin) 2-3 tuntia kerrallaan
- Ryhmä ei kokoonnu heti aamulla
- Ryhmän kokoaa Helena omista asiakkaistaan
- Ryhmäläiset sosiaalisesti rajoittuneita ja hiljaisia nuoria? Ei esim. päihdeongelmaisia?
- Tilat: Tulevan kokoontumispaikan tilat kannattaa miettiä tarkkaan. Paikassa pitäisi olla käytössä internet.
Teija selvittää, löytyisikö tulevista kansalaisopiston tiloista sopivaa tilaa tälle ryhmälle. Kunnan omistamat kiinteistöt olisi siinä mielessä hyviä, että niistä ei aiheutuisi kuluja.
- Ryhmä aloittaa tammikuun 2012 aikana.

Ryhmän sisältöön liittyviä asioita:

- Tavoitteena elämänhallinnan tukeminen, vertaistuki, sosiaalisten kontaktien luominen
Sisältö lähtee ryhmäläisten tarpeesta
- Toiminnan säännöllisyys erittäin tärkeää. Nuoret huomaavat, että heihin panostetaan.
- Toinen kokoontumiskerta voisi olla vaikka liikuntavuoro esim. koulun salissa (sähly?)
- Toiminnallisuus ja onnistumisen kokemukset tärkeitä
- Tuleeko ryhmästä ”kotitehtäviä” eli välipäiville omaa ohjelmaa
- Harrastusmahdollisuuksiin tutustuminen? Kirjastossa käynti yms.

- Vierailevat tähdet: eri tahot "luennoivat" ryhmäläisille.
- Toimintakauden aikana jokainen nuori laatii ohjaajan avustuksella itselleen jatkosuunnitelman. Näin vältetään se, ryhmän loputtua nuori jää tyhjän päälle.
- Huittisten työpajasta saattaa löytyä sopivia työmuotoja ryhmätyöhön

Budjetti

- Ryhmästä pitää laatia suuntaa antava talousarvio. Silloin voidaan tarkistaa, tarvitaanko ulkopuolista rahoitusta ja kuinka paljon.
- Selvitetään erilaisten hankerahoitusten mahdollisuus.
- Rahoitusta kysytään paikallisilta yhdistyksiltä: Lionssit, Rotaryt, MLL, Satakunnan yrittäjät...
- Teija selvittää, mistä Nuorten työttömien yhdistys saa rahoituksen toimintaansa: löytyisikö sitä kautta tällekin ryhmälle rahoitusta
- Jos kaikki ryhmäläiset ovat toimeentulotukiasiakkaita, voi ryhmä hakea avustusta myös sosiaalitoimistosta.
- Porkkanana ryhmään osallistumisesta voidaan peruuttaa perusosan vähennykset, jos nuorella sellaisia on.

Ohjaus

Ryhmää ohjaa etsivä nuorisotyöntekijä ja kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja.

- 1.kerta / iltapäivä. Tulokahvit, tutustuminen, säännöt ja aktivointisuunnitelman laatiminen työvoimatoimistossa sekä sopimukset ryhmään sitoutumisesta.
- 2.kerta / iltapäivä. Välipala, ajatuksia ryhmästä ja sen tulevista toiminnoista, yksilö-ohjaus- omat tavoitteet ja ajatus mielialapäiväkirjasta, sekä omat kansiot.
- 3. kerta / iltapäivä. Välipala, Tehtäviä yhdessä pohtien - Tunteet, itsetunto ja ryhmän jäsenten valitsemaa musiikkia lopuksi.
- 4.kerta / iltapäivä. Välipala, tehtäviä-uni/unirytmii ja vuorokausikello, yleistä keskustelua asioiden tärkeydestä ja merkityksestä.
- 5.kerta /iltapäivä. Välipala, vierailu ja tutustuminen kirjastossa/ äänestys yhdessä/ presidentin vaalit. Ryhmäläiset ensimmäistä kertaa äänestämässä.
- 6.kerta / aamupäivä. Aamupala ja vierailijat/ psykiatrinen sairaanhoitaja ja fysioterapeutti/ hengitysharjoituksia ja rentoutuminen
- 7.kerta / aamupäivä. Leivotaan yhdessä.
- 8.kerta / aamupäivä. Rekry messut Raumalla. TE-toimiston järjestämä tapahtuma kyydityksineen.
- 9.kerta / iltapäivä. Ystävänpäivä/ kirpparille vierailu. kahvi ja leivos kahvilassa yhteisesti ryhmän kesken.
- 10.kerta / aamupäivä. Aamupala ja vierailija/ kriisikeskus ja velkaneuvonta. Tärkeää ja ajankohtaista neuvontaa sekä tietoa.
- 11.kerta / iltapäivä. Laskiainen/ Laskiaiseen liittyvät herkut ja yhdessä oloa.
- 12.kerta / aamupäivä. Aamupala ja vierailija/ Työvoimaneuvoja/koulutus ja opiskelu. Tärkeää tietoa koulutukseen hakemisesta ja koulutuksista.
- 13.kerta / iltapäivä. Välipala, ulkoilua lenkkeillen.
- 14.kerta / iltapäivä. Tutustuminen musiikin tekemiseen/vierailu äänitys studiolla oman paikkakunnan yksityiselle studiolla.
- 15.kerta / iltapäivä. Työelämän vierailu Euran kunnan Päiväkotii Omppuun. Kahvit ja tutustumista Ompussa varhaiskasvatukseen.

- 16.kerta / aamupäivä. Aamupala, -Yksilökeskustelut/tavoitteet/etsivän työn puitteissa ryhmän jäsenille.
- 17.kerta / aamupäivä. Tutustumiskäynti VALOON Raumalle. Ruokailu Valossa ja toiminnan esittelyä.
- 18.kerta / aamupäivä. Aamupala, liikunta/sulkapalloa tennishallilla Eurassa.
- 19.kerta / iltapäivä. Oppilaitos vierailu/ Villilä/ Nakkila.
- 20.kerta / aamupäivä. Aamupala ja vierailija/kuvataideterapiaa ja ryhmässä tekemistä yksilönä sekä yhdessä.
- 21.kerta / iltapäivä. Työelämän tutustuminen/paikallinen yritys/ Pintos. Kahvit ja työelämään tutustuminen Pintoksella.
- 22.kerta / aamupäivä. Vierailija ja tehdään brunssi yhdessä ryhmässä.
- 23.kerta / iltapäivä. Ratsastus. Eväät mukana ja toiminnallinen iltapäivä ryhmässä toimien.
- 24.kerta / aamupäivä. Aamupala ja vierailija/ työvoimaneuvoja/ työ asiaa. Työnhaku ja ajankohtaiset asiat.
- 25.kerta / aamupäivä. Aamupala ja ajatuksia ryhmästä, yksilökeskustelut ja yhteen- vetoa, etsivän työn ja ryhmän merkeissä loppukeskustelut ja asetetut tavoitteet toteutumisineen.
- 26.kerta / iltapäivä. Lopetuskerta, Ryhmän kesken elokuvaan ja syömään ravintolaan Poriin taksilla.

Vastaa rehellisesti omien kokemustesi perusteella. Vastaukset ovat luottamuksellisia!

1. Mitä mieltä olet ryhmästä?
2. Pitäisikö ryhmän tavata useammin vai harvemmin?
3. Onko tapaamisten kesto sinusta sopiva?
4. Tunnetko kuuluvasi ryhmään?
5. Toimiiko ryhmä hyvin yhdessä?
6. Oletko osallistunut aktiivisesti ryhmän toimintaan?
7. Mitä mieltä olet ohjaajasta?
8. Oletko puhunut ryhmässä yksityisasioistasi?
9. Miltä ryhmään kuuluminen tuntuu sinusta?
10. Tuntuuko sinusta, että ryhmä auttaa sinua masennuksen ehkäisyssä?

Mielialakysely (R-BDI)

Seuraavat kysymykset käsittelevät mielialan erilaisia piirteitä. Vastaa kuhunkin kysymykseen siten, millaiseksi tunnet itsesi tänään. Valitse kustakin kysymyksestä vain yksi vaihtoehto äläkä jätä yhtään kysymystä väliin.

1. Minkälainen on mielialasi?
 - 1 mielialani on melko valoisa ja hyvä
 - 2 en ole alakuloinen tai surullinen
 - 3 tunnen itseni alakuloiseksi ja surulliseksi
 - 4 olen alakuloinen enkä pääse siitä
 - 5 olen niin masentunut ja alavireinen, etten kestä enää
2. Miten suhtaudut tulevaisuuteen?
 - 1 suhtaudun tulevaisuuteen toiveikkaasti
 - 2 en suhtaudu tulevaisuuteen toivottomasti
 - 3 tulevaisuus tuntuu minusta melko masentavalta
 - 4 minusta tuntuu, ettei minulla ole tulevaisuudelta mitään odotettavaa
 - 5 tulevaisuus tuntuu minusta toivottomalta, enkä jaksa uskoa, että asiat muuttuisivat parempaan päin
3. Miten katsot elämäsi sujuneen?
 - 1 olen elämässäni onnistunut huomattavan usein
 - 2 en tunne epäonnistuneeni elämässä
 - 3 minusta tuntuu, että olen epäonnistunut pyrkimyksissäni tavallista useammin
 - 4 elämäni on tähän saakka ollut vain sarja epäonnistumisia
 - 5 tunne epäonnistuneeni täydellisesti
4. Miten tyytyväiseksi tai tyytymättömäksi tunnet itsesi?
 - 1 olen varsin tyytyväinen elämäni
 - 2 en ole erityisen tyytymätön
 - 3 en nauti asioista samalla tavalla kuin ennen
 - 4 minusta tuntuu, ette saa enää tyydytystä juuri mistään
 - 5 olen täysin tyytymätön kaikkeen
5. Minkälaisena pidät itseäsi?
 - 1 tunnen itseni melko hyväksi
 - 2 en tunne itseäni huonoksi ja arvottomaksi
 - 3 tunnen itseni huonoksi ja arvottomaksi melko usein
 - 4 nykyään tunnen itseni arvottomaksi melkein aina
 - 5 olen kerta kaikkiaan arvoton ja huono
6. Onko Sinulla pettymyksen tunteita?
 - 1 olen tyytyväinen itseeni ja suorituksiini
 - 2 en ole pettynyt itseni suhteen
 - 3 olen pettynyt itseni suhteen
 - 4 minua inhottaa oma itseni
 - 5 vihaan itseäni
7. Onko Sinulla itsesi vahingoittamiseen liittyviä ajatuksia?
 - 1 minulla ei ole koskaan ollut itsemurha ajatuksia
 - 2 en ajattele enkä halua vahingoittaa itseäni

- 3 minusta tuntuu, että olisi parempi, jos olisin kuollut
- 4 minulla on tarkat suunnitelmat itsemurhasta
- 5 tekisin itsemurhan, jos siihen olisi mahdollisuus

8. Miten suhtaudut vieraiden ihmisten tapaamiseen?

- 1 pidän ihmisten tapaamisesta ja juttelemisesta
- 2 en ole menettänyt kiinnostustani muihin ihmisiin
- 3 toiset ihmiset eivät enää kiinnosta minua niin paljon kuin ennen
- 4 olen melkein kokonaan menettänyt mielenkiintoni sekä tunteeni toisia ihmisiä kohtaan
- 5 olen menettänyt mielenkiintoni muihin ihmisiin, enkä välitä heistä lainkaan

9. Miten koet päätösten tekemisen?

- 1 erilaisten päätösten tekeminen on minulle helppoa
- 2 pystyn tekemään päätöksiä samoin kuin ennenkin
- 3 varmuuteni on vähentynyt ja yritän lykätä päätösten tekemistä
- 4 minulla on suuria vaikeuksia päätösten teossa
- 5 en pysty enää lainkaan tekemään päätöksiä

10. Minkälaisena pidät olemustasi tai ulkonäköäsi?

- 1 olen melko tyytyväinen ulkonäköni ja olemukseeni
- 2 ulkonäköni ei ole minua haittaavia piirteitä
- 3 olen huolissani siitä, että näytän epämiellyttävältä
- 4 minusta tuntuu, että näytän rumalta
- 5 olen varma, että näytän rumalta ja vastenmieliseltä

11. Minkälaista nukkumisesi on?

- 1 minulla ei ole nukkumisessa minkäänlaisia vaikeuksia
- 2 nukun yhtä hyvin kuin ennenkin
- 3 herätessäni aamuisin olen paljon väsyneempi kuin ennen
- 4 minua haittaa unettomuus
- 5 kärsin unettomuudesta, nukahtamisvaikeuksista tai liian aikaisin heräämisestä

1 2. Tunnetko väsymystä ja uupumusta?

- 1 väsyminen on minulle lähes täysin vierasta
- 2 en väsy helpommin kuin tavallisestikaan
- 3 väsyn nopeammin kuin ennen
- 4 vähäinenkin työ väsyttää ja uuvuttaa minua
- 5 olen liian väsynyt tehäkseni mitään

1 3. Minkälainen ruokahalusi on?

- 1 ruokahalussani ei ole mitään hankaluuksia
- 2 ruokahaluni on ennallaan
- 3 ruokahaluni on huonompi kuin ennen
- 4 ruokahaluni on paljon huonompi kuin ennen
- 5 minulla ei ole lainkaan ruokahalua

1 4. Oletko ahdistunut tai jännittynyt?

- 1 pidän itseäni melko hyvähermoisena enkä ahdistu kovinkaan helposti
- 2 en tunne itseäni ahdistuneeksi tai huonohermoiseksi
- 3 ahdistun ja jännityn melko helposti
- 4 tulen erityisen helposti tuskaiseksi, ahdistuneeksi tai jännittyneeksi
- 5 tunnen itseni jatkuvasti ahdistuneeksi ja tuskaiseksi, kuin hermoni olisivat loppuun kuluneet